

Legální nástroje daňové optimalizace podnikatele

Jana Brhlová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jana Brhlová**
Osobní číslo: **M18529**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Legální nástroje daňové optimalizace podnikatele**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vypracujte literární rešerši zaměřenou na daňový systém ČR, problematiku daně z příjmu fyzických osob a daňovou optimalizaci.

II. Praktická část

- Charakterizujte vybranou fyzickou osobu a analyzujte její daňovou povinnost dle získaných poznatků.
- Na základě zkoumání daňového zatížení navrhněte fyzické osobě nejvhodnější daňovou optimalizaci.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ALVARADO M. et al. *European Tax Handbook 2019*. 30th ed. Amsterdam: IBFD, 2019, 1250 s. ISBN 978-90-8722-521-6.
KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. 2. aktual. vyd. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2018, 274 s. ISBN 978-80-87974-17-9.
KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. aktual. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 269 s. ISBN 978-80-7598-165-3.
MACHÁČEK, Ivan. *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. Olomouc: ANAG, 2019, 279 s. ISBN 978-80-7554-195-6.
VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 406 s. ISBN 978-80-7598-887-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavlína Kirschnerová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **15. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2021**

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na optimalizaci daňového zatížení fyzické osoby. Zvolená problematika byla řešena na základě průzkumu literárních pramenů. Byla charakterizována fyzická osoba a analyzována její daňová povinnost. Na základě těchto skutečností byla pomocí legálních nástrojů provedena optimalizace daňové povinnosti a doporučena fyzické osobě nejvhodnější varianta.

Klíčová slova: daň z příjmů fyzických osob, základ daně, zdravotní pojištění, sociální pojištění, daňová optimalizace

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on optimizing the tax burden of an individual. The selected issue was solved on the basis of knowledge gained from literary research in the field. The individual was characterized and their tax liability was analyzed. Based on these facts, the tax base was optimized using legal tools and the most suitable option for the person was recommended.

Keywords: personal income tax, tax base, health insurance, social insurance, tax optimization

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce paní Ing. Pavlíně Kirschnerové, Ph.D. za odborné vedení a praktické rady, které mi pomohly při zpracování této závěrečné práce. Dále děkuji za čas, který mi věnovala, za její vstřícnost, trpělivost a ochotu pomoci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 DAŇOVÝ SYSTÉM V ČR.....	12
1.1 DAŇOVÝ SYSTÉM.....	12
1.2 DAŇOVÁ SOUSTAVA.....	12
2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	15
2.1 DAŇOVÉ SUBJEKTY.....	15
2.2 PŘEDMĚT DANĚ.....	15
3 DÍLČÍ ZÁKLADY DANĚ.....	16
3.1 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI.....	16
3.2 PŘÍJMY ZE SAMOSTATNÉ ČINNOSTI.....	17
3.3 PŘÍJMY Z KAPITÁLOVÉHO MAJETKU.....	17
3.4 PŘÍJMY Z NÁJMU.....	18
3.5 OSTATNÍ PŘÍJMY.....	19
4 VÝPOČET DANĚ.....	20
4.1 METODIKA STANOVENÍ ZÁKLADU DANĚ.....	20
4.2 NEZDANITELNÉ ČÁSTI ZÁKLADU DANĚ.....	21
4.4 STANOVENÍ DAŇOVÉ POVINNOSTI.....	22
4.5 SLEVY NA DANI.....	22
4.6 DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ.....	24
5 OPTIMALIZACE DANĚ.....	25
5.1 VÝDAJE NA PODNIKÁNÍ.....	25
5.2 ODPISY MAJETKU.....	26
5.3 AUTOMOBIL V PODNIKÁNÍ.....	27
5.4 REZERVY NA OPRAVY.....	27
5.5 POŘÍZENÍ DROBNÉHO MAJETKU A ZÁSOB.....	28
5.6 SPOLUPRÁCE OSOB.....	29
5.7 SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ.....	30
6 DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ.....	31
6.1 ZDAŇOVACÍM OBDOBÍM.....	31
6.2 ZÁLOHY NA DAŇ.....	31
6.3 REGISTRACE K DANI.....	32

7	ZÁKONNÉ POJIŠTĚNÍ V ČR.....	33
7.1	ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	33
7.1.1	Účastníci pojištění.....	34
7.1.2	Výpočet pojistného.....	34
7.1.3	Povinnosti účastníka.....	35
7.2	SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ.....	35
7.2.1	Účastníci pojištění.....	36
7.2.2	Výpočet pojistného.....	36
7.2.3	Povinnosti účastníka.....	38
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
8	PŘEDSTAVENÍ PODNIKATELE.....	40
8.1	ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	40
8.2	ZÁKLAD DANĚ A DÍLČÍ ZÁKLADY DANĚ.....	41
8.3	NEZDANITELNÉ ČÁSTI A ODČITATELNÉ POLOŽKY.....	42
8.4	SLEVY NA DANI A DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ.....	43
8.5	VÝPOČET DAŇOVÝCH ODVODŮ.....	44
9	OPTIMALIZACE DANĚ.....	47
9.1	UPLATNĚNÍ VÝDAJŮ.....	47
9.1.1	Příjmy ze samostatné činnosti.....	47
9.1.2	Příjmy z nájmu.....	48
9.1.3	Optimalizace daňových odvodů.....	48
9.2	PŘEROZDĚLENÍ PŘÍJMŮ.....	50
9.2.1	Příjmy ze samostatné činnosti.....	51
9.2.2	Příjmy z nájmu a ostatní příjmy.....	55
10	SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ.....	60
	ZÁVĚR.....	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	68
	SEZNAM TABULEK.....	69

ÚVOD

Daně jsou nedílnou součástí našich životů.

Daň je platbou do státního rozpočtu, která je povinná a nenávratná. Výběr daní je významným finančním prostředkem pro financování rozvoje státu. Daň z příjmu je daní složitou, která je neustále novelizována, není tedy jednoduché se v této problematice orientovat.

Tato práce se zabývá optimalizací daně z příjmů fyzických osob. Optimalizaci daně lze chápat jako legální cestu snižující daňovou povinnost poplatníka. Práce si klade za cíl vytvořit nejvhodnější daňovou optimalizaci pro vybranou osobu, tak aby bylo využito všech možností, jaké zákon nabízí. Práce reaguje na potřebu snížení daňového zatížení domácnosti s ohledem na další aspekty spojené s daní z příjmů fyzických osob a zákonnými odvody na zdravotní a sociální pojištění.

Nedílnou součástí teoretické části této práce je popsání daňového systému a daňové soustavy České republiky. V této části se vysvětluje základní rozdělení daní, jaké jsou charakteristiky těchto daní a kam spadá daň z příjmů fyzických osob, která je základem této práce. Ke komplexnější představě, jak tato daň funguje, je potřeba tuto problematiku rozdělit na menší části, a to na kapitoly: daňové subjekty, předměty daně, dílčí základy daně, konstrukční prvky daně a daňové přiznání. Kapitola optimalizace popisuje různé druhy optimalizací, které zákon umožňuje. S daní z příjmu fyzických osob se váže i zákonné pojistné ve formě zdravotního a sociálního pojištění.

Na základě získaných poznatků je zpracována část praktická, která se zabývá daňovým zatížením podnikatele. V úvodu je představen podnikatel i s jeho manželkou, kteří žijí ve společně hospodařící domácnosti, a je jim vypočítáno celkové daňové zatížení. Ze zjištěných dat a informací je provedeno vícero variant optimalizace, tak aby byla nalezena a doporučena nejefektivnější možnost vedoucí ke snížení daňové zátěže.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je návrh daňové optimalizace podnikatele. Téma této bakalářské práce bylo zvoleno, jelikož je důležité a stále aktuální.

Důležité je z toho důvodu, že daň z příjmu fyzických osob a zákonné pojištění zatěžuje důchody poplatníků. Dá se tedy očekávat, že by ocenili jejich snížení. Téma je aktuální, jelikož každoročně probíhají změny v této oblasti. Je tedy nutné mít přehled, kde a co se změnilo.

Řešení této problematiky je primárně určeno vybranému podnikateli, je ale možné, že zde naleznou odpovědi na své otázky i ostatní podnikající osoby. Daná práce se zaměřuje na stav zdanitelných příjmů podnikatele za zdaňovací období 2020.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, a to na část teoretickou a praktickou, které na sebe vzájemně navazují. Metody a techniky sběru informací v této práci jsou postaveny na kvalitativním výzkumu.

Uvedené poznatky v teoretické části byly získány pomocí průzkumu literárních pramenů z odborných publikací, ze zákonů a internetových článků zabývajících se danou oblastí. Je provedena abstrakce těchto získaných dat a informací s jejíž pomocí je vytvořen ucelený logický a navazující náhled na zvolenou problematiku. Tyto zpracované informace jsou zásadní pro správné výpočty, jak daně z příjmu fyzických osob, tak i pro výpočet odvodů zákonného pojistného.

Pomocí rozboru poznatků získaných v části teoretické a analýzy podkladů od podnikatele bude zpracována část praktická. Tato část bude provedena metodou konkretizace. Úvodem této části bude představení podnikatele a jeho daňové povinnosti. Následně se práce věnuje popisu variant, jaké mohou nastat při snaze optimalizovat toto zatížení. Při vytváření těchto variant budou aplikovány veškeré získané poznatky. Závěrem bude porovnání a zhodnocení variant. Bude doporučena nejvhodnější varianta pro snížení celkového daňového zatížení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DAŇOVÝ SYSTÉM V ČR

V této kapitole se rozliší pojem daňový systém a daňová soustava ČR. Jedná se o dva zcela rozdílné pojmy a je nutné je odlišit.

1.1 Daňový systém

Podle Jánošíkové a kol. (2018, s. 18) daňový systém znamená širší pojetí problematiky, který zahrnuje onu daňovou soustavu a dále systém institucí zabezpečující správu daní a systém nástrojů, metod a postupů, které instituce uplatňují vůči daňovým subjektům. Tento systém by měl být nastaven dle zásad tak, aby byl co nejefektivnější a nejspravedlivější a aby působil pozitivně na ekonomiku státu a motivoval občany k podnikání.

Správa daní si vyžaduje dodatečné náklady, které snižují celkovou efektivnost. Snahou daňového systému by mělo být snížení těchto nákladů. Existují dva druhy dodatečných nákladů, a to administrativní náklady a tzv. nadměrné břemeno (ztráta mrtvé váhy). Administrativní náklady dále dělíme na přímé a nepřímé (Klimešová, 2018, s. 31).

Administrativními náklady jsou veškeré výdaje spojené s existencí a fungováním úřadů, náklady daňových poplatníků a plátců. Náklady tzv. nadměrného břemene jsou skrytější, uvádí Kubátová (2018, s. 44-47). Pokud se zavede nová daň nebo proběhne změna u daně již zavedené, způsobí to změny, ať už v relativních cenách, tak i výnosech a užitečích. Každá tato změna daní má vliv na chování fyzických i právnických osob. Nadměrné daňové břemeno znamená další náklad v rámci daňového systému.

Podíl každého subjektu přispívajícího na společné potřeby pomocí daní by měl být spravedlivý. Jeho díl by měl odpovídat jeho možnostem a prospěchu ze strany státu. Měly by tedy být naplněny dva principy.

Prvním principem je princip platební schopnosti znamenající, že každý subjekt by měl platit dle jeho možností. Každý, kdo má stejně, by měl platit stejně a kdo má více, by měl platit více. Druhý princip je princip prospěchu. Daně by měl platit ten, kdo má užitek z veřejných statků a služeb. Příkladem může být silniční daň, kdy ji platí jen ten, kdo vlastní automobil (Vančurová a kol., 2020, s. 54).

1.2 Daňová soustava

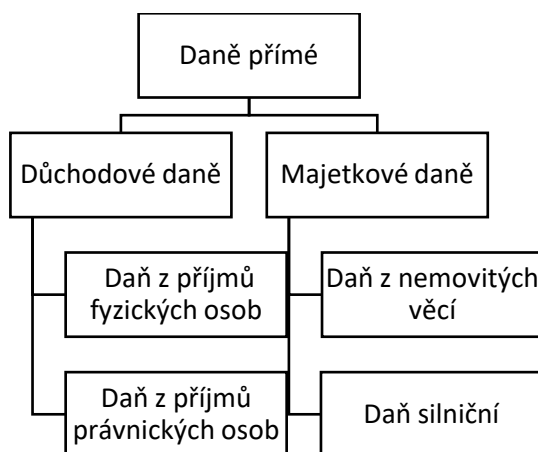
Protože se daně chovají rozdílným způsobem, zabezpečuje daňová soustava plnění funkcí daní. Daňová soustava musí splňovat několik požadavků dle Klimešové (2018, 14-15), a to

základní efektivnost zdanění, dostatečnou jednoduchost a pružnost tohoto procesu, stabilitu a spravedlivost pro všechny ve všem.

Daňová soustava je tvořena souhrnem všech daní vybírajících se na území státu. Daněmi jsou z právního hlediska platby jako daň z příjmů, daň z nemovitostí, daň silniční, daň z přidané hodnoty, spotřební daň, energetická daň a daň z hazardních her (Jánošíková a kol., 2018, 19). Dalšími odvody daňového charakteru v daňovém systému jsou pojistné odvody na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, místní poplatky (Široký, 2018, s. 222).

Nejrozšířenějším dělením daní je dělení z hlediska předpokládaného dopadu, a to na přímé a nepřímé daně. Jedná se o historické třídění daní, které je postavené na tradici. Řazení některých daní může být u autorů rozdílné, uvádí Vančurová (2017, s. 26).

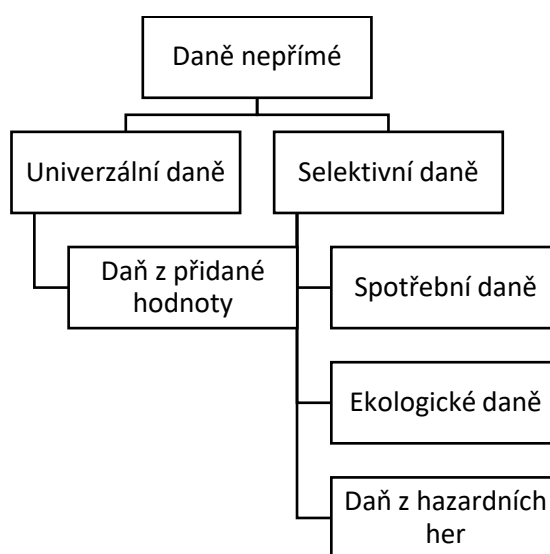
U přímých daní jedna a ta samá osoba zastává roli, jak poplatníka, tak i plátce daně. U zdanění závislé činnosti se jedná o specifickou problematiku (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 13). Poplatník u daně přímé platí daně na svůj úkor důchodu a nemůže ji na jiný subjekt přenést. Do přímých daní se řadí daně důchodové a majetkové (Kubátová, 2018, s. 20).

Obrázek 1 – Rozdělení přímých daní
(Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 13)

Jak je možné vidět na obrázku 1, daně přímé se dále dělí na důchodové a majetkové. Důchodové daně jsou daně z příjmů osob fyzických a právnických. Dani z příjmů podléhá všechnen zdanitelný příjem fyzických osob (FO) a právnických osob (PO) z činností uskutečňujících se za účelem zisku. Majetkové daně jsou daně z nemovitých věcí, které se dále skládají z daně z pozemků a daně ze staveb a jednotek (Vančurová a kol., 2020, s. 61-63).

Oproti přímým daním u nepřímých daní daňový subjekt (plátce) odvádějící daň přenáší daň na jiný daňový subjekt (poplatník), který ji platí ze svého důchodu (Kubátová, 2018, s. 20). Tyto daně jsou charakteristické, tím že se jedná, v rámci poplatníka a plátce daně, o dvě zcela odlišné osoby (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 13). Nepřímými daněmi jsou daně zaměřující se na spotřebu. Tyto daně rozlišujeme na daně univerzální (všeobecné) a daně selektivní (Vančurová a kol. 2020, s. 61). Rozdělení nepřímých daní dále rozvádí obrázek 2.

Obrázek 2 – Rozdělení nepřímých daní
(Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 13)

Daň z přidané hodnoty (DPH) je daní všeobecnou. DPH podléhá dodání zboží, poskytnutí služeb a zboží z dovozu ze zemí mimo EU. Daň spotřební patří mezi selektivní daně. Daň se v tomto případě odvádí z minerálních olejů, lihu, z vína a meziprojektu, piva a tabákových výrobků (Vančurová a kol., 2020, s. 64).

Vančurová a kol. (2020, s. 64) oproti Ptáčkové (2018, s. 13) uvádí silniční daň, která má velmi specifické postavení, do nepřímých daní pod tzv. daň z užívání. Tato daň přispívá, jak na výstavbu a údržbu silnic a dálnic, tak i na ochranu životního prostředí, které svým provozem zatěžuje. Silniční daň není vybírána v ceně zboží a není odváděna plátcem, ale je uložena poplatníkům.

European Commission (2018, s. 73) dělí daně v ČR také na přímé a nepřímé. U nepřímých daní uvádí DPH, u přímých daní dává důraz na daně z příjmů FO a daně z příjmů PO.

2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB

Daň z příjmů fyzických osob (dále jen FO) je daní důchodovou, která spadá do daní přímých. Do daní z příjmů FO spadají příjmy ze závislé činnosti, samostatné činnosti, nájmu, kapitálu a ostatní příjmy. Tato daň z příjmu FO je podobná jako v mnoha zemích EU (Bernardi a kol., 2017, s. 145).

Hlavní právní úpravou zdanění příjmů FO je Zákon 586/1992 Sb., o daních z příjmů (ZDP) (Alvarado M. et al., 2019, s. 267). Rozvádějící zákon v tomto případě nejsou vyhlášky a nařízení, ale tzv. pokyny vydávány Generálním finančním ředitelstvím (GFŘ). Daňový řád je dalším zákonem, který je potřebný při stanovování daně z příjmů. Jedná se o procesní předpis upravující postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů (Dvořáková a kol., 2019, s. 2-5).

2.1 Daňové subjekty

Daňovým subjektem je osoba, která je povinná odvádět daň nebo ji platit. Daňovými subjekty jsou plátce a poplatník daně. Daňový poplatník je povinen odvádět ze svých vlastních prostředků daň. Plátcem daně je osoba, která daň odvádí (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 11).

Česká legislativa člení poplatníky daně z příjmů FO na daňové rezidenty a nerezidenty. Daňovým rezidentem je dle Vančurové (2017, s. 73-74) osoba podléhající neomezenému zdanění. Jedná se o osobu, která má bydliště na území ČR nebo pobývá na území ČR alespoň 183 dní. Daňoví rezidenti mají daňovou povinnost vztahující se jak na příjmy na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zahraničí.

2.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů FO jsou veškeré příjmy zvyšující užitek poplatníka bez ohledu na jejich formu, ať už se jedná o peněžité či naturální příjem.

Vyňaté příjmy ze zdanění jsou příjmy nepovažující se z hlediska předmětu daně za příjem. Takové příjmy se tedy nezdaňují a ani k nim nemůže poplatník uplatnit odpočty či jiná zvýhodnění (Vančurová, 2017, s. 83-87).

Osvobozena od daně je řada příjmů, které jsou předmětem daně. Osvobozeny jsou například dle Vančurové a kol. (2020, s. 164) některé bezúplatné příjmy, transfery sociální a důchody i některé příjmy z prodeje majetku. Vždy ale existují nějaké výjimky.

3 DÍLČÍ ZÁKLADY DANĚ

Základ daně (ZD) z příjmů fyzických osob se skládá dle tabulky 1 z dílčích základů daně (DZD), a to ZD z příjmů ze závislé a samostatné činnosti, dále pak ZD z příjmů z kapitálového majetku, ZD z příjmů z nájmu a ZD z ostatních příjmů.

Tabulka 1 – Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob
(vlastní zpracování)

Par.	Příjmy fyzických osob
§ 6	Příjmy ze závislé činnosti
§ 7	Příjmy ze samostatné činnosti
§ 8	Příjmy z kapitálového majetku
§ 9	Příjmy z nájmu
§ 10	Ostatní příjmy

3.1 Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti jsou blíže vymezeny v § 6 ZDP odst. 1. Jedná se o příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského či obdobného poměru, v nichž je poplatník povinen dbát příkazů plátce. Dále se jedná o příjmy za práci družstevních členů, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností. Spadají zde i odměny členů orgánů PO a likvidátorů, plnění ve formě funkčního požitku (Česko, 1992a).

V případě daně z příjmů ze závislé činnosti je za poplatníka považován zaměstnanec. Plátcem této daně je zaměstnavatel zaměstnance. Daň z této činnosti se odvádí obvykle měsíčně. Zaměstnavatel daň odvádí formou měsíční zálohy nebo tzv. srážkovou daní uvádí ve své publikaci Ptáčková Mísařová a Otavová (2018, s. 44).

Vyňatými příjmy z předmětu daně jsou například dle Vančurové (2017, s. 125-126) náhrady cestovních výdajů. Dalšími vyňatými příjmy jsou zaměstnavatelem poskytnuté pracovní a ochranné pomůcky, pracovní oděvy apod.

Osvobozenými příjmy, jak uvádí Vančurová a kol. (2020, s. 177-178), jsou zejména některá nepeněžitá plnění od zaměstnavatele. Příkladem osvobozených plnění může být poskytování nealkoholických nápojů na pracovišti či závodní stravování. I používání zařízení pro sportovní vyžití je osvobozeno od daně z příjmů FO v rámci závislé činnosti. Osvobozeny jsou i příspěvky zaměstnavatele na penzijní připojištění a životní pojištění v souhrnu, kdy je osvobozeno od daně jen prvních 50 000 Kč.

O způsobu zdanění rozhoduje, zdali má zaměstnanec podepsané Prohlášení poplatníka daně z příjmů FO ze závislé činnosti a na základě jaké smlouvy je jeho pracovní poměr sjednán. (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 44).

3.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti jsou příjmy vymezeny v § 7 ZDP. Jedná se o příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, dále pak příjmy ze živnostenského a jiného podnikání, podíly na zisku společníků veřejných obchodních společností a komplementářů z komanditních společností (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 52).

Mezi samostatné činnosti dále řadí Dvořáková a kol. (2019, s. 66-67) příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem. Příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku také patří mezi příjmy ze samostatné činnosti. Příjmy osoby samostatně činné jsou i příjmy z výkonu nezávislého povolání (příjmy architektů, likvidátorů).

Příjmy uvedené výše jsou základem daně, které lze snížit o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů (Česko, 1992a). Uplatní-li daňový subjekt daňové výdaje stanovené procentem a ne skutečné, uplatní tak u všech příjmů ze samostatné činnosti. Není možné dle ZDP uplatňovat u jedné činnosti výdaje paušálem a u druhé činnosti uplatňovat skutečné (Dvořáková a kol., 2019, s. 72). Za výdaje v tomto případě je považováno určité procento z hrubých příjmů podnikatele viz. tabulka 2.

Tabulka 2 – Sazby paušálních výdajů pro jednotlivé činnosti
(Česko, 1992a)

Druh příjmu	Sazba z příjmu	Maximální výše výdajů
příjmy ze zemědělské výroby, lesní a vodní hospodářství příjmy ze živnostenského podnikání řemeslného	80 %	1 600 000 Kč
příjmy ze živnostenského podnikání	60 %	1 200 000 Kč
příjmy z jiných příjmů ze samostatné činnosti	40 %	800 000 Kč
příjmy z nájmu majetku v obchodním majetku	30 %	600 000 Kč

3.3 Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku jsou uvedeny v § 8 ZDP. Jedná se převážně o příjmy, které vznikají z držby finančního majetku. Tyto příjmy se zdaňují odlišně, uplatňují se dva režimy

zdanění. Prvním režimem je zdanění v dílčím základu daně. Příjem je zdaňován v rámci obecných postupů dle ZDP.

Do prvního režimu spadají například úroky z vkladů na podnikatelských účtech a jiné výnosy z držby směnek (Dvořáková a kol., 2019, s. 75). Druhým režimem je zdanění zvláštní sazbou daně podle § 36 ZDP. V tomto případě odvede daň plátce daně a nezpůsobí to poplatníkovi povinnost podat daňové přiznání. Zde spadají například podíly na zisku z obchodních korporací, úroky z držby cenných papírů, výhry, dávky z penzijního připojištění a plnění ze soukromého životního pojištění (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 57).

K většině příjmů z kapitálového majetku nelze uplatnit žádné daňové výdaje až na výjimky dle Macháčka (2019, s. 15). V případech dávek z penzijního připojištění se státním příspěvkem, z penzijního pojištění a z doplňkového penzijního spoření se tyto příjmy považují za základ daně až po snížení zaplacených příspěvků a příspěvků od státu. U plnění ze soukromého životního pojištění se za základ daně považuje tento příjem po snížení zaplaceného pojistného.

Příjmy z kapitálového majetku nevstupují do vyměřovacích základů pro sociální a zdravotní pojištění (Hnátek, 2020, s. 100).

3.4 Příjmy z nájmu

Dle § 9 odst. 1 ZPD jsou příjmy z nájmu, nejedná-li se o příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z nájmu nemovitých věcí a příjmy z nájmu movitých věcí kromě příležitostných (Česko, 1992a).

Základem daně jsou příjmy snížené o skutečné výdaje vynaložené na jejich dosažení, které byly prokazatelným způsobem uplatňovány. U příjmů z nájmu, tak jak u příjmů ze samostatné činnosti, může daňový subjekt uplatnit i paušální výdaje namísto skutečných výdajů (Machaček, 2019, s. 15). Pokud daňový subjekt pronajímá vícero nemovitostí, nemůže u každé nemovitosti uplatňovat rozdílné výdaje (Hnátek, 2020, s. 91-92).

Dále Hnátek (2020, s. 91-92) uvádí, že v rámci společného jmění manželů může zdanit příjem z nájmu jen jeden z manželů. V zákoně není stanoveno, který z manželů to musí být. Nevadí, když jeden rok zdaní manžel a příští rok příjem zdaní manželka.

Chce-li poplatník uplatnit paušální výdaje, může využít paušál ve výši 30 % z příjmu z nájmu. Částka zahrnuje veškeré výdaje na nájem. Poplatník je povinen v rámci paušálních

výdajů vést evidenci příjmů a pohledávek souvisejících s nájmem. Maximální částka paušálních výdajů může být 600 000 Kč (Dvořáková a kol., 2019, s. 75-76).

U příjmů z nájmu může daňovému subjektu, v případě výdajů vyšších než příjmy, vzniknout daňová ztráta. O daňovou ztrátu z nájmu lze snížit dílčí základy daně ze samostatné činnosti, popřípadě z kapitálového příjmu a z ostatních příjmů.

Z příjmů z nájmu se neodvádí sociální pojistné (Hnátek, 2020, s. 91-94).

3.5 Ostatní příjmy

Obdrží-li FO příjmy, které není možné zařadit do některé kategorie již zmíněných, spadá tento příjem do § 10 ZPD do ostatních příjmů. Ostatní příjmy jsou charakteristické svou nahodilostí. Mezi obvyklé ostatní příjmy patří příjmy z příležitostných činností či příležitostných nájmu movitých věcí. Dalšími příjmy jsou příjmy z převodu vlastní nemovitosti, příjmy z převodu účasti na s. r. o. nebo z převodu členských práv a povinností k družstvu (Hnátek, 2020, s. 100).

Vančurová a kol. (2020, s. 216) uvádí, že osvobozeny od daně jsou příjmy podle odst. 1, písmena a, a to příjmy z příležitostných činností a z příležitostných nájmu movitých věcí, pokud úhrn těchto příjmů nepřesáhne 30 000 Kč ve zdaňovacím období. Dále pak jsou osvobozeny příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství. Všechny tyto příjmy jsou osvobozeny, pokud nejsou provozovány podnikatelem.

Základem daně dle § 10 jsou příjmy snížené o prokazatelně vynaložené výdaje. V případě, že jsou výdaje vyšší než příjmy, k rozdílu se nepřihlíží. Do výdajů u ostatních příjmů nepatří, jak odpisy hmotného a nehmotného majetku, tak ani tvorba rezerv na opravu hmotného majetku (Macháček, 2019, s. 15).

Dle Vančurové a kol. (2020, s. 215) je výdaje na ostatní příjmy možné uplatnit pouze do výše jednoho druhu příjmu. Například poplatníkovi vznikne ztráta z prodeje nemovitosti, tuto ztrátu není možné uplatnit vůči jinému druhu příjmu.

Do vyměřovacích základů na sociální a zdravotní pojištění ostatní příjmy nevstupují (Hnátek, 2020, s. 100).

4 VÝPOČET DANĚ

Prvním krokem pro výpočet daňové povinnosti z příjmu FO je stanovení základu daně. ZD lze snížit o zákonem určené položky. Ze sníženého ZD se vypočítá daň. Daň je možné snížit o slevy na dani. Díky daňovému zvýhodnění může vzniknout daňový bonus. Výpočet daňové povinnosti je zjednodušeně znázorněn v tabulce 3.

Tabulka 3 – Konstrukce výpočtu základu daně a daňové povinnosti
(vlastní zpracování)

Zn.	Položky
ZD	DZD § 6 + DZD § 7 + DZD § 8 + DZD § 9 + DZD § 10
-	nezdanitelné části základu daně, odčitatelné položky
=	zaokrouhlený ZD na 100 Kč dolů
x	sazba daně 15 % a 23 %
=	daň z příjmů fyzických osob
-	slevy na dani
=	daň po uplatnění slev
-	daňové zvýhodnění
DAŇ	daňová povinnost/daňový bonus

4.1 Metodika stanovení základu daně

Pro stanovení základu daně z příjmů FO je nutné prvně stanovit dílčí základy daně (DZD). Po sečtení těchto DZD vzniká celkový ZD (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 38). Přehled stanovení dílčích základů daně je možné vidět v tabulce 4.

Tabulka 4 – Stanovení dílčích základů daně z příjmů fyzických osob
(Vančurová a kol., 2020, s. 38-39)

Zdanitelné příjmy	Základ daně	Daňová ztráta
Příjem ze závislé činnosti (§ 6)	příjmy	-
Příjem ze samostatné činnosti (§ 7)	příjmy – výdaje	ztráta
Příjem z kapitálového majetku (§ 8)	příjmy	-
Příjem z nájmu (§ 9)	příjmy – výdaje	ztráta
Ostatní příjmy (§ 10)	příjmy – výdaje	-

U DZD z příjmů ze závislé činnosti nelze uplatnit žádné výdaje. Pro DZD z příjmů ze samostatné činnosti a příjmů z nájmu lze uplatnit výdaje, a to výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Rozdíl mezi příjmy a výdaji v těchto případech může být záporný, a tedy může se uplatnit ztráta. U DZD příjmů z kapitálového majetku se až na výjimky neuplatňují výdaje. DZD z ostatních příjmů má velmi omezené uplatňování výdajů. DZD, jak u příjmů

z kapitálového majetku, tak i z ostatních příjmů, nemůže nabývat záporných hodnot (Vančurová a kol., 2020, s. 169).

Při splnění daných podmínek nezdanitelné části základu daně (§ 15 ZPD) a odčitatelné položky (§ 34 ZPD) snižují ZD z příjmů FO (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 40). Jedná se o nástroje legální daňové optimalizace (Dvořáková a kol., 2019, s. 87).

4.2 Nezdanitelné části základu daně

Nezdanitelnými částmi základu daně jsou úroky z úvěru na bytové potřeby, bezúplatné plnění na veřejně prospěšný účel, příspěvky na penzijní připojištění, na penzijní pojištění a na penzijní spoření, pojistné na životní pojištění, zaplacené členské příspěvky členem odborové organizace a úhrady za zkoušky dalšího vzdělávání (Vančurová, 2017, s. 302-303).

Úroky z hypotečního úvěru nebo úroky z úvěru ze stavebního spoření musí sloužit výhradně pro bytové potřeby. Maximální úhrnná částka snižující ZD v případě úroků z úvěru je 150 000 Kč (Vybíhal, 2021, s. 302).

Bezúplatnými plněními jsou dary plynoucí na veřejně prospěšné účely. Minimální limit hodnoty daru musí být 2 % ZD nebo 1 000 Kč. Uplatnitelná maximální hodnota daru je 15 % ZD (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 40).

Pro rok 2020 a 2021 z důvodů mimořádné situace proběhly dočasné změny v rámci uplatňování darů. Maximální hodnota daru pro toto období je možná do výše 30 % ZD (Česko, 2021)

U darování krve na zdravotnické účely se jeden odběr krve oceňuje částkou 3 000 Kč. Při darování orgánu se hodnota odběru orgánu oceňuje výší 20 000 Kč. Při darování krvetvorných buněk se oceňuje tento odběr částkou 20 000 Kč (Vybíhal, 2021, s. 301).

V rámci uplatnění úhrady za zkoušky ověřující další vzdělávání je možné uplatnit maximálně 10 000 Kč. U osob se zdravotním postižením je možné uplatnit až 15 000 Kč (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 40-41).

Za zdaňovací období lze od základu daně odečíst souhrnnou částku maximálně 24 000 Kč zaplacenou poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státní příspěvkem a doplňkové penzijní spoření. Macháček (2019, s. 41-42) říká: „*Částka, kterou lze takto odečíst, se rovná úhrnu částí měsíčních příspěvků, které v jednotlivých kalendářních měsících zdaňovacího období přesáhly výši, od které náleží maximální státní příspěvek*“.

Částku u nezdanitelné části základu daně, která je ve formě příspěvku na penzijní spoření, lze odečíst od základu daně ve výši zaplacených příspěvků na toto spoření (Česko, 1992a).

Příspěvek na životní pojištění jde jako nezdanitelnou část základu daně odečíst maximálně ve výši 24 000 Kč za rok (Vybíhal, 2021, s. 302).

Nevyužije-li poplatník o uplatnění nezdanitelných částí základu daně ve zdaňovacím období, automaticky mu nárok na uplatnění propadá (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 41).

4.3 Položky odčitatelné od základu daně

Odpočitatelnými položkami od ZD je daňová ztráta, odpočet výdajů na výzkum a vývoj, odpočet výdajů na odborné vzdělávání (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 41).

Daňová ztráta vzniká dle Vančurové (2017, s. 315), pokud výdaje přesáhnou příjmy, a to příjmy ze samostatné činnosti a příjmy z nájmu. Vyměřenou daňovou ztrátu lze uplatnit kdykoliv v 5 následujících zdaňovacích obdobích. Tento záporný rozdíl se nedá vyrovnat vůči příjmům z § 6.

4.4 Stanovení daňové povinnosti

Daň se vypočte ze ZD, který je již snížen o nezdanitelné části ZD a o odčitatelné položky od ZD. Tento snížený ZD se dále zaokrouhlí dolů na celá sta Kč. Daň se vypočte procentuální sazbou z tohoto základu (Česko, 1992a).

Dle Vybíhala (2021, s. 321) činí sazba daně od 1. 1. 2021 15 % pro část ZD do 48 násobku průměrné mzdy. Pro část ZD přesahující 48násobek průměrné mzdy činí 23 %. Sazba 23 % nahrazuje solidární zdanění, které bylo v předešlých letech.

4.5 Slevy na dani

Vypočtená daň, se může snížit o slevy na dani. Podle Ptáčkové Mísařové a Otavové (2018, s. 41-42) musí poplatník prokázat splnění podmínek. Existuje sleva na poplatníka, manželku a studenta. Dále je možné uplatnit slevu na dani na invaliditu a slevu za umístění dítěte tzv. školkovné.

Základní slevu na poplatníka může uplatnit každý poplatník daně z příjmů fyzických osob. Sleva na poplatníka za rok 2021 činí 27 840 Kč ročně (Vybíhal, 2021, s. 309).

Poplatník může uplatnit slevu na manžela/ku žijící ve společné domácnosti ve výši 24 840 Kč, nepřesahuje-li její/jeho příjem za zdaňovací období 68 000 Kč (Alvarado M.

et al., 2019, s. 270). Pokud je manžel/ka držitelem průkazu ZTP/P, sleva na manželku se zvyšuje na dvojnásobek předešlé částky (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 41).

Do příjmů manželky se nezahrnují dle § 35ba odst. 1 písm. b) ZDP: dávky sociální podpory, dávky pěstounské, osobám se zdravotním postižením a pomoci ve hmotné nouzi, příspěvky na péči, sociální služby, státní příspěvky na stavební spoření a penzijní připojištění, stipendium na studium, příjmy plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu. (Česko, 1992a)

Dle Macháčka (2019, s. 70-71) se do příjmů manželky zahrnují nejen veškeré vlastní příjmy dle § 6-10 ZDP, ale také příjmy od daně z příjmů FO osvobozené nebo ty, které předmětem této daně nejsou. Do příjmů manželky se také zahrnují veškeré poskytované důchody.

Existují i slevy na dani na invaliditu, a to v základní výši 2 520 Kč ročně na invaliditu 1. a 2. stupně. U invalidity 3. stupně je sleva na dani ve výši 5 040 Kč ročně. U poplatníka s průkazem ZTP/P je částka slevy ve výši 16 140 Kč ročně (Vybíhal, 2021, s. 311).

Poplatník, který se soustavně připravuje na své budoucí povolání studiem či výcvikem, může až do dovršení 26 let uplatňovat slevu na studenta ve výši 4 020 Kč ročně (Alvarado M. et al., 2019, s. 270). V případě, že je studentem prezenční formy studia na doktorském studijním programu, může tuto slevu uplatňovat do dovršení 28 let (Dvořáková, 2019, s. 124).

Pokud nejsou podmínky u výše zmíněných slev po celé zdaňovací období splněny, započítá se jedna podle Ptáčkové Mísařové a Otavové (2018, s. 42) dvanáctina slevy za každý měsíc, kdy byly podmínky pro uplatnění slev splněny na počátku měsíce. Toto pravidlo se netýká slevy na poplatníka. Tato sleva se uplatňuje vždy v celé roční výši (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 42).

Výše slevy za umístění dítěte v předškolním zařízení, tzv. školkovné, odpovídá výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem za umístění tohoto dítěte. Aby bylo možné tuto slevu uplatnit, musí vyživované dítě žít s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti. Jsou-li uvedené podmínky splněny, je možné slevu uplatnit, a to maximálně do výše minimální mzdy (Česko, 1992a).

Pro jasnější představu je zde přiložena tabulka 5, která shrnuje kapitolu slevy na dani.

Tabulka 5 – Slevy na dani daně z příjmů fyzických osob
(vlastní zpracování)

Slevy	Ročně	Měsíčně
Poplatník	27 840 Kč	2 320 Kč
Manžel/manželka	24 840 Kč	nelze
Invalidita I. A II. Stupně	2 520 Kč	210 Kč
Invalidita III. Stupně	5 040 Kč	420 Kč
Držitel průkazu ZTP/P	16 140 Kč	1 345 Kč
Student	4 020 Kč	335 Kč
Umístění dítěte	max. do výše minimální mzdy	nelze

4.6 Daňové zvýhodnění

Na daňové zvýhodnění má nárok poplatník daně z příjmů FO, který žije ve společně hospodařící domácnosti s vyživovaným dítětem.

Daňové zvýhodnění je možné poplatníkem uplatnit ve výši 15 204 Kč ročně za jedno dítě, za druhé dítě 19 404 Kč a 24 204 Kč ročně na třetí a každé další dítě (Vybíhal, 2021, s. 312). Jedná-li se o dítě s průkazem ZTP/P má poplatník nárok na dvojnásobek daňového zvýhodnění (Macháček, 2019, s. 87-88).

Slevy na dani, daňový bonus, kombinace slevy a daňového bonusu jsou podoby, které může nabývat daňové zvýhodnění (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 43).

Daňový bonus znamená pro poplatníka právo žádat od státu doplatit rozdíl. Nejedná se o přeplatek na dani, ale nýbrž o negativní daň. Negativní daň je transferem poskytovaným daňovou správou. Dle daňového řádu spadá pod daňový odpočet (Vančurová, 2017, s. 339).

5 OPTIMALIZACE DANĚ

Dle Klimešové (2018, s. 45) se daňovou optimalizací rozumí jednání, kterým se daňový subjekt snaží, co nejvíce snížit svou daňovou povinnost. Takové jednání musí být v mezích zákona, jde-li toto jednání mimo zákon, mluví se o nelegálních daňových únicích.

Mezi prostředky legální daňové optimalizace podle autorky patří využívání všech dostupných zákonných ustanovení včetně uplatnění veškerých výjimek a daňových úlev. Dalším prostředkem může být i využití mezer v daňových zákonech a souvisejících předpisech.

Daňový únik je považován za podvod, nelegální činnost, která může být postihnutá. Postih se odvíjí od rozsahu neodvedení nebo zkrácení daně, dále dle prokázání úmyslnosti. Daňové úniky mohou také vznikat z nedostatečné informovanosti, nedbalosti či neopatrnosti. Z možné nákladnosti a časové náročnosti může daňový poplatník na znalost všech právních předpisů spojených s daní rezignovat (Klimešová, 2018, s. 46).

Mezi formy legální optimalizace daně je možné brát dle ZDP i předměty daně, které jsou osvobozené od daně či vyňaty z předmětu daně, dále nezdanitelné části ZD a odčitatelné položky od ZD, slevy na dani a daňové zvýhodnění.

5.1 Výdaje na podnikání

Další možností optimalizace daně je možnost výběru uplatnění výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů nebo paušální výdaje (Česko, 1992a).

Podle Klimešové (2018, s. 75) může příjem podnikatele být snížen o daňově uznatelné výdaje za účelem snížení daňové povinnosti. Podmínkou pro uplatnění takových výdajů je prokazatelnost výdajů, souvislost s podnikáním, správná evidence a uznatelnost výdaje není ZDP výslovně vyloučena.

Namísto uplatnění výdajů prokazatelně vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů může podnikatel využít uplatnění paušálních výdajů. ZDP § 7 odstavec 7 nabízí tuto možnost a blíže specifikuje, jaké procento, u jaké činnosti, může podnikající osoba využít (Česko, 1992a).

Hlavními výhodami stanovení výdajů procentem je uplatnění potenciálně vyšších nákladů. V případě uplatnění paušálních výdajů se značně šetří časem a penězi. Paušální výdaje jsou jednoduché, určení výdajů minimalizuje riziko chyby. Nevýhodami stanovení výdajů

procentem z příjmů může být omezenost výdajů, nemožnost uplatnění dalších výdajů, nemožnost kombinace skutečných a paušální výdajů (Klimešová, 2018, s. 100-103).

Převyšují-li nevýhody nad výhodami, měl by poplatník uplatnit skutečné daňově uznatelné náklady. Ale i tato možnost má své pro a proti. Nevýhodami jsou zejména administrativní a odborná náročnost, riziko pochybení, ztráta či špatné evidování daňových dokladů (Klimešová, 2018, s. 103).

V průběhu let je možné přejít mezi vybranými výdaji. U obou přechodů je nutné upravit ZD z roku předešlého, což lze provést dodatečným daňovým přiznáním, kterým se zpětně dani případné neuhrazené pohledávky, závazky a jiné položky. Pokud nejsou žádné neuhrazené pohledávky, závazky a jiné položky, není nutné podávat dodatečné přiznání. Rozhodne-li se o přechodu podnikatel před uplynutím doby podání daňového řádného přiznání, může podat opravné namísto dodatečného.

U přechodu z daňové evidence na paušál v případě neuhrazených pohledávek a zásob se ZD zvyšuje, u závazků snižuje. Při vyplňování dodatečného přiznání je potřeba se zaměřit zejména na tabulku E. v Příloze č. 1. a poté na 6. oddíl v daňovém přiznání, kde se vyplňují ony položky snižující či zvyšující ZD. Poplatník, který uplatňuje výdaje paušálem, nemá dle § 4 odst. 4 ZDP obchodní majetek.

Při přechodu z paušálu na daňovou evidenci je třeba mít daňově vypořádané všechny transakce, jelikož se začnou vést záznamy o podnikání od začátku. Pokud se závazky a pohledávky z roku, kdy byl uplatňován paušál, uhradí v roce, kdy se přechází na skutečné výdaje, nelze je zahrnout do daňově uznatelných výdajů.

Tyto přechody se dotknou sociálního pojištění, jestli se změní přechodem základ daně. Je potřeba podat opravný přehled pro ČSSZ nejpozději do 8 dnů od změny vyměřovacího základu. Zdravotní pojištění se počítá z rozdílů příjmů a výdajů, vyvolaná změna základu daně tedy nemá vliv (Kadlerová, 2016).

5.2 Odpisy majetku

Daňové odpisy jsou součástí výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Vykazuje-li poplatník příjmy ze samostatné činnosti či příjmy z nájmu zdaňované dle ZDP, jsou daňové odpisy součástí daňových výdajů (Macháček, 2019, s. 118).

Položky hmotného majetku, které nemůžeme v nákladech (výdajích) uplatnit ihned, ale je nutné je uplatnit postupně formou daňových odpisů jsou samostatné movité věci, dále

budovy, domy a byty nebo nebytové prostory, stavby bez ohledu na vstupní cenu (Kadlec, 2013).

Zákon 609/2020 Sb. zvýšil hodnotové hranice pro hmotný majetek a zrušil daňové odpisování nehmotného majetku. Hodnotová hranice pro hmotný majetek byla zvýšena ze 40 000 Kč na 80 000 Kč (Daňové odpisy 2020/2021, 2021).

5.3 Automobil v podnikání

U silničního motorového vozidla je možné při stanovení výdajů postupovat dle § 24 odst. 2 písm. k) ZDP nebo je možné uplatnit paušální výdaje dle § 24 odst. 2 písm. zt) ZDP (Macháček, 2019, s. 200).

Paušál na automobil můžeme uplatnit jen tehdy, je-li vedena daňová evidence a jsou-li uplatňovány skutečné výdaje dle dokladů. Uplatňují-li se paušální výdaje na příjmy z podnikání a nájmu, pak paušální výdaje na dopravu již nejsou možné (Konečná, 2020).

Paušální výdaje na jeden automobil za jeden měsíc činí 5 000 Kč. Pokud je automobil využíván i na soukromé účely je možné využít paušál ve výši 4 000 Kč. Paušál je možné uplatnit maximálně na 3 auta a pokrývá spotřebované pohonné hmoty a parkování při pracovních cestách (UOL, 2020.).

Mezi daňově uznatelné náklady spojené s automobilem používaným k podnikání, které lze uplatnit v rámci uplatňování skutečných výdajů, patří např. výdaje na pohonné hmoty, výdaje na pojištění automobilu, výdaje na opravy apod. (Hauzarová, 2020).

5.4 Rezervy na opravy

Rezervy jsou výdajem, který je vynaložen na dosažení a zajištění a udržení příjmů. Jedná se tedy o daňově uznatelné výdaje. Je možné vytvářet i rezervy nedaňové na základě vnitřních předpisů (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 97).

U poplatníků daně z příjmů FO se jedná o případy, uvádí Macháček (2019, s. 173), kdy podnikatel s příjmy ze samostatné činnosti má v plánu v budoucnu provádět opravy na svém obchodním majetku. I poplatník s příjmy z nájmu může tvořit rezervy na opravy svého hmotného majetku.

Rezervu na opravy hmotného majetku je možné vytvářet na majetek, jehož doba odpisování stanovená zákonem je pět a více let. Tuto rezervu mohou vytvářet poplatníci, kteří mají

k majetku vlastnické právo. Může se jednat o pachtýře majetku či o poplatníka procházejícího reorganizací (Česko, 1992d).

Daňově uznatelné rezervy není možné vytvářet na udržování a technické zhodnocení hmotného majetku. Rezervy nesmí být tvořeny jen jedno zdaňovací období. Maximální dobu tvorby určuje zákon dle odpisových skupin, do kterých je hmotný majetek zaříděn. Peněžní prostředky na rezervu musí být převedeny na samostatný bankovní účet.

Nebude-li oprava zahájena nejpozději ve zdaňovacím období následujícím po předpokládaném období, kdy by měla být využita, je nutno tuto rezervu zrušit. Rezervu je nutné také zrušit v případě, není-li vyčerpána celá a zůstává zůstatek i po období následujícím po zdaňovacím období, kdy byla oprava provedena (Macháček, 2019, s. 168-170).

5.5 Pořízení drobného majetku a zásob

Proces optimalizace daně by měl probíhat celoročně. Ke konci roku je již možné vidět náznak výsledků podnikání. Je vhodný čas k dodatečným krokům pro další optimalizaci dle očekávání v příštích letech podnikání.

Dle představ o budoucnosti podnikání můžeme odlehčit daňovému zatížení formou výdajů na nákupy odpovídající rozsahu firmy. Před koncem roku je možné nakoupit kancelářské potřeby, elektroniku, nábytek a jiné vybavení nezbytné pro provoz podnikání. Konec roku je také obdobím odměňování svých klientů či obchodních partnerů. V tomto případě např. musí ony dary být opatřeny logem podnikatele a nesmí přesahovat 500 Kč (Využijte konec roku k daňové optimalizaci, 2018).

Poplatníci vedoucí daňovou evidenci se mohou koncem roku předzásobit. Nákupy zásob v daňové evidenci jsou daňově uznatelné bez ohledu na množství zásob. Poplatník musí prokázat, že výdaje vynaložené na pořízení zásob byly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení jeho zdanitelných příjmů. Zároveň musí poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav zásob, poté provést zápis a upravit o případné rozdíly ZD (Kučerová, 2010).

5.6 Spolupráce osob

Příjmy a výdaje lze rozdělit na tzv. spolupracující osoby.

Dle § 13 odst. 1 ZDP je spolupracující osobou spolupracující manželka, osoba žijící s poplatníkem, člen rodiny účastnící se na provozu podnikání (Česko, 1992a).

Osoba samostatně výdělečně činná může své příjmy a výdaje rozdělit z činností souvisejících se zemědělskou výrobou, lesní a vodním hospodářstvím, dále s živnostenským podnikáním a činností související s podnikatelským oprávněním (Macháček, 2019, s. 234-235).

Výše podílu více vymezuje ZDP § 13 odst. 2 a 3, kde uvádí:

„(2) Příjmy a výdaje se rozdělují tak, aby

a) podíl příjmů a výdajů připadající na spolupracující osoby nečinil v úhrnu více než 30 % a

b) částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, činila

1. za zdaňovací období nejvýše 180 000 Kč a

2. za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce nejvýše 15 000 Kč.

(3) V případě, že je spolupracující osobou pouze manžel, se příjmy a výdaje rozdělují tak, aby

a) podíl příjmů a výdajů připadající na manžela nečinil více než 50 % a

b) částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, činila

1. za zdaňovací období nejvýše 540 000 Kč a

2. za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce nejvýše 45 000 Kč.“

Výše příjmů a výdajů musí být stejná, je-li rozdělována na spolupracující osobu. Je možné rozdělit na spolupracující osobu i ztrátu z podnikání (Macháček, 2019, s. 235).

ZDP § 13 odst. 4 přímo specifikuje na koho nelze rozdělit příjmy a výdaje. Rozdělit nelze příjmy a výdaje na dítě, které nemá ukončenou školní povinnou docházku a na dítě, na které uplatňuje poplatník daňové zvýhodnění na děti. To samé platí pro manželku, na kterou poplatník uplatňuje slevu. Příjmy a výdaje nelze rozdělit na a od zemřelého poplatníka.

Dle Macháčka (2019, s. 235) na spolupracující osoby nelze rozdělit podíl ze zisku společníků, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu, ostatní příjmy a příjmy ze zaměstnání.

5.7 Společné jmění manželů

Po uzavření manželství a v průběhu jeho trvání vzniká manželům majetek ve společném jmění manželů (SJM). SJM má vliv na příjmy dle ZDP, a to přesněji na příjmy z nájmu dle § 9 a ostatní příjmy dle § 10 (Lexová, 2019).

Příjmy plynoucí z majetku ve společném jmění manželů, nevložené do obchodního majetku jednoho z manželů, může zdanit kterýkoliv z manželů, uvádí Vančurová (2017, s. 420). Rozhodnutí o tom, u kterého bude příjem ze společného jmění manželů zdaněn, může mít vliv na uplatnění slev.

Na základě konkrétní rodinné situace, a to dle rozsahu příjmů ke zdanění jednotlivých manželů a dle rozsahu příjmů z majetku ve SJM, je možné vytvořit vícero variant postupu zdanění a poté vybrat variantu s nejnižším možným daňovým zatížením pro rodinu (Lexová, 2019).

6 DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ

Daňové přiznání je povinen podat ten, komu roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů FO, přesáhly 15 000 Kč. Nespadají zde příjmy osvobozené od daně a příjmy, u kterých byla vybrána srážková daň. Poplatník, jehož příjmy nepřesáhly 15 000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu, je povinen podat daňové přiznání (Česko, 1992a).

Daňové tvrzení je dle Dvořákové a kol. (2019, s. 16-17) daňovým řádem zavedený pojem pro daňové přiznání, hlášení a vyúčtování. Existují tři druhy daňových přiznání (DP), a to přiznání řádné, opravné a dodatečné. V řádném DP je daňový subjekt povinen si sám vyčíslit daň. V případě, že daňový subjekt zjistí chybu v řádném daňovém tvrzení a lhůta pro podání řádného ještě neuplynula, má možnost podat opravné daňové přiznání. Pokud tuto skutečnost zjistí po uplynutí doby lhůty pro podání řádného daňového přiznání, vyplňuje daňový subjekt dodatečné daňové přiznání.

Povinnost podat DP vzniká od uplynutí zdaňovacího období do lhůty 3 měsíců. U daňových subjektů, které musí mít účetní závěrku ověřenou auditorem nebo jim přiznání zpracovává daňový poradce, je povinnost podat daňové přiznání do 6 měsíců od uplynutí zdaňovacího období (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 6). DP se tedy podává přesněji do 1. 4. či popřípadě do 1. 7., pokud tyto dny připadají na víkend či svátek lhůta uplyne nejbližší pracovní den (Dvořáková a kol., 2019, s. 17).

6.1 Zdaňovacím obdobím

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok (Alvarado M. et al., 2019, s. 271). Jedná se o období od 1. ledna do 31. prosince, kdy vznikly zdanitelné příjmy (Česko, 1992a).

6.2 Zálohy na daň

Zálohy se platí během zálohového období, které se neshoduje se zdaňovacím obdobím. Zaplacené zálohy, které byly během zdaňovacího období zaplacené, se na konci zdaňovacího období započítají na úhradu výše skutečné daně (Dvořáková a kol., 2019, s. 31). Zálohy na daň se dle daňového řádu zaokrouhlují na celé 100 Kč nahoru (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 19).

Tabulka 6 – Zálohy na daň z daně z příjmů fyzických osob
(Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 19)

Poslední známá daňová povinnost (PZDP)	Výše zálohy	Pravidelnost záloh	Splatnost záloh
PZDP ≤ 30 000 Kč	0	neplatí se	-
30 000 Kč < PZDP ≤ 150 000 Kč	40 % PZDP	6. měsíc a 12. měsíc	15. den 6. a 12. měsíce zdaňovacího období
PZDP > 150 000 Kč	25 % PZDP	3., 6., 9. a 12. měsíc	15. den 3., 6., 9. a 12. měsíce zdaňovacího období

Z poslední známé daňové povinnosti se odvozuje způsob stanovení výše a četnosti záloh na daň. Jak lze vidět u tabulky 6, dle ZDP 40 % z poslední známé daňové povinnosti platí poplatníci, u kterých poslední známá daňová povinnost byla vyšší než 30 000 Kč a nepřesáhla 150 000 Kč. Poplatníci, jež přesáhli 150 000 Kč, platí zálohy ve výši 25 % z poslední známé daňové povinnosti (Česko, 1992a).

6.3 Registrace k dani

Příhláška k registraci nebo oznámení o změně údajů se podává na tiskopise vydaném Ministerstvem financí. Do 15 dnů je daňový rezident i nerezident povinen podat příslušnému správci daně přihlášku k registraci k dani z příjmů fyzických osob, kdy započal vykonávat činnost či přijal příjem ze samostatné činnosti. Správce daně ve lhůtě 30 dnů ode dne podání přihlášky rozhodne o registraci.

Dále Dvořáková a kol. (2019, s. 11-12), že poplatník není povinen podat přihlášku k dani, jestliže jeho příjmy nejsou předmětem daně či jsou osvobozené od daně a pokud se jedná o příjem, z něhož se vybírá srážková daň. Změny údajů je daňový subjekt povinen oznámit do 15 dnů ode dne, kdy nastala změna, správci daně.

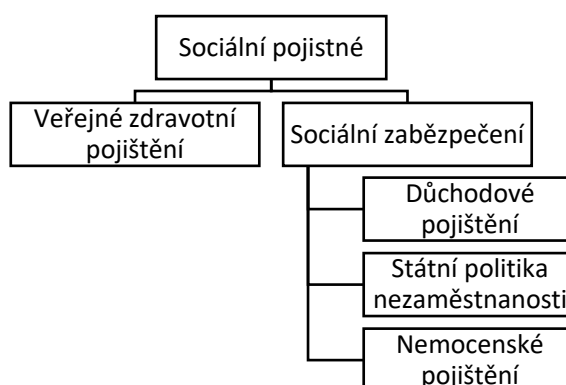
7 ZÁKONNÉ POJIŠTĚNÍ V ČR

Dle Vančurové (2017, s. 24) z ekonomického hlediska se sociální pojistné považuje za daň a má specifické postavení mezi daněmi. Oproti daním ale vykazuje znaky jako účelnost a míru ekvivalence. Daňový charakter má proto, že účast na něm je povinná.

Pojistné sociálního pojištění patří mezi ostatní daňové příjmy veřejných rozpočtů, které tvoří 40 % všech daňových příjmů (Hamerníková a Maaytová, 2010, s. 119).

Podle Vančurové (2017, s. 17) dle klasifikace OECD se sociální pojistné řadí mezi daně přímé. Z pohledu zaměstnance se jedná nesporně o daň přímou, jelikož je daní zatížen jeho důchod. Naopak ze strany zaměstnavatele odvádějíciho pojistné se jedná spíše o daň nepřímou.

Zákonné sociální pojistné se v ČR skládá ze subsystémů veřejně zdravotního pojištění, nemocenského pojištění, důchodového pojištění a státní politiky zaměstnanosti. Nemocenské s důchodovým pojištěním jsou označovány hromadně v zákonech jako sociální zabezpečení (Vančurová a kol., 2020, s. 157-158). Toto rozdělení znázorňuje obrázek 3.

Obrázek 3 – Zákonné pojištění

(Vančurová a kol., 2020, s. 158)

7.1 Zdravotní pojištění

Veřejné zdravotní pojištění je typem zákonného pojištění, které slouží pro plné či částečné hrazení výdajů na zdravotní péči k zachování či zlepšení zdravotního stavu pojištěnce (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 21).

Veřejné zdravotní pojištění upravují především dva hlavní zákony, a to zákon o veřejném zdravotním pojištění (ZVZP) a zákon o pojistném na zdravotní pojištění (ZPZP).

Pro korigování zdravotních pojišťoven existují zákony jako zákon o Všeobecné zdravotní pojišťovně a zákon o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách (Červinka, 2020, s. 10).

7.1.1 Účastníci pojištění

Zdravotní pojištění (ZP) je povinné pro všechny osoby, které mají trvalý pobyt v ČR. Dále pak je pojištění povinné pro cizí osoby zaměstnané v ČR, které zde nemají trvalý pobyt a jejich zaměstnavatel má sídlo nebo trvalý pobyt v České republice.

Účastníky zdravotního pojištění Ptáčková Mísařová a Otavová (2018, s. 21) dále dělí na čtyři skupiny osob. Účastníky pojištění jsou osoby zaměstnané vykonávající závislou činnost a jejich zaměstnavatelé. Dalšími pojištěnci jsou podnikatelé vykonávající samostatnou výdělečnou činnost (OSVČ). Osoby bez zdanitelných příjmů (OBZP), které nevykonávají ani jednu z činností z předešlých skupin osob a neodvádí za ně pojistné stát, jsou plátcí pojistného. Patří zde také stát jako plátec pojistného, který odvádí pojistné za osoby bez zdanitelných příjmů.

7.1.2 Výpočet pojistného

Vyměřovacím základem OSVČ je 50 % příjmu ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení (Česko, 1992c).

Minimální vyměřovací základ u OSVČ vychází z 50 % z dvanáctinásobku průměrné měsíční mzdy. Maximální vyměřovací základ u zdravotního pojištění není pro OSVČ stanoven (Červinka, 2020, s. 97). Pro jasnější představu o minimálních VZ a zálohách z těchto základů je zde přiložena tabulka 7, která vyobrazuje částky pro roky 2020 a 2021.

Tabulka 7 – Minimální vyměřovací základ a zálohy zdravotního pojištění (OSVČ – minimální výše záloh, © 2021)

Minimální	2020	2021
Vyměřovací základ roční	209 010 Kč	212 646 Kč
Vyměřovací základ měsíční	17 417,5 Kč	17 720,5Kč
Měsíční zálohy	2 352 Kč	2 393 Kč

Minimální vyměřovací základ u zdravotního pojištění neplatí u osob, u kterých pojištění hradí také stát, dále pak u osob s těžkým zdravotním postižením, u osob v důchodovém věku

a osoby pečující o dítě (Česko, 1992c). Je-li v zaměstnání odváděno zdravotní pojištění, již se už na osobu z titulu OSVČ nevztahuje minimální VZ.

Sazba zdravotního pojištění je 13,5 % z vyměřovacího základu. Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 22-23).

Minimální výše pojistného pro osobu bez zdanitelných příjmů je pro rok 2020 ve výši 23 652 Kč ročně (Nešleha, 2020)

7.1.3 Povinnosti účastníka

OSVČ je povinna oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zahájení a ukončení samostatné výdělečné činnosti nejpozději do 8 dnů ode dne zahájení nebo ukončení činnosti. Dále do 1 měsíce ode dne, kdy měla povinnost podat přiznání k dani z příjmů fyzických osob, musí OSVČ podat zdravotní pojišťovně Přehled o příjmech a výdajích.

Podnikatel je dále povinen platit měsíční zálohy. Tato povinnost neplatí, je-li fyzická osoba celý měsíc nemocná anebo její samostatná výdělečná činnost je vedlejším zdrojem příjmů a jejím hlavním příjmem je příjem ze zaměstnání, kde pobírá alespoň minimální mzdu (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 29-31).

Rozhodným obdobím, za které se platí pojistné, je u OSVČ je kalendářní rok (Červinka, 2020, s. 31).

7.2 Sociální pojištění

Nemocenské a důchodové pojištění, příspěvky na státní politiku zaměstnanosti spadají pod pojistné na tzv. sociální zabezpečení (Tepperová, 2019, s. 20).

Hamerníková a Maaytová (2010, s. 143) definují sociální zabezpečení jako soubor institucí, zařízení a opatření, prostřednictvím a pomocí nichž se předchází, zmírňuje, nebo dokonce i odstraňují následky sociálních událostí občanů. Mezi sociální události patří například invalidita, narození dítěte, těhotenství, nemoc aj.

Právním předpisem, který upravuje tuto problematiku, je zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (Alvarado M. et al., 2019, s. 267). Mezi další zákony zabývající se touto oblastí patří zákon o nemocenském pojištění a zákon o důchodovém pojištění (Ženíšková, 2018, s. 6).

7.2.1 Účastníci pojištění

Základním kritériem účasti na sociální pojištění (SP) je zdanitelný příjem. Povinně účasten je tedy ten, kdo má zdanitelné příjmy. Každý, kdo se systému účastní, musí do něj i přispívat (Vančurová a kol., 2020, s. 161).

OSVČ se rozdělují v rámci sociálního pojištění na OSVČ vykonávající hlavní činnost a na OSVČ vykonávající vedlejší činnost. Tyto dvě OSVČ mají rozdílné podmínky pro minimální vyměřovací základy sociálního pojistného (Ženíšková, 2018, s. 32).

Pro všechny OSVČ, pro které je podnikání hlavní činnost, je povinné hrazení důchodového pojištění, které je dále svázáno s příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 27).

Platby pojistného na nemocenské pojištění jsou pro OSVČ podle Dvořákové (2019, s. 219) dobrovolné, a tedy záleží na poplatníkovi, zdali se přihlásí. Měl by si ale uvědomit, že z nemocenského se hradí nemocenská a peněžitá pomoc v mateřství.

Účast OSVČ na důchodovém pojištění, v případě vykonávání vedlejší činnosti, je nutná, pokud její příjem přesáhl rozhodnou částku. Rozhodnou částkou pro rok 2020 je 83 604 Kč a pro rok 2021 je 85 058 Kč (Povinná účast na pojištění, [2021]).

OSVČ vykonává vedlejší činnost, pokud v kalendářním roce vykonávala další činnost, a to závislou činnost. Dále pokud měla nárok na invalidní důchod nebo ji byl přiznán důchod starobní. OSVČ v kalendářním roce měla nárok na podporu v rámci těhotenství, mateřství či rodičovství. Pečovala-li o osobu mladší 10 let závislou na pomoci jiné osoby. Byla-li nezaopatřeným dítětem v kalendářním roce (Česko, 1995)

Účastníky pojistného jsou dále osoby dobrovolně účastné na důchodovém pojištění (Vybíhal, 2021, s. 172).

7.2.2 Výpočet pojistného

Vyměřovacím základem pro OSVČ je polovina jeho daňového základu stanoveného dle § 7 ZDP (Dvořáková, 2019, s. 219).

Minimální vyměřovací základ pro OSVČ vychází dle Ptáčkové Mísařové a Otavové (2018, s. 27) z průměrné mzdy, tak jak tomu bylo i u veřejného zdravotního pojištění. Maximální vyměřovací základ pro OSVČ se rovná 48 násobku průměrné mzdy.

Minimální vyměřovací základ pro hlavní činnost je 25 % a pro vedlejší výdělečnou činnost 10 % z dvanáctinásobku průměrné mzdy stanovené vyhláškou MPSV. Maximální vyměřovací základ pro rok 2020 činí 1 672 080 Kč a pro rok 2021 je 1 701 168 Kč (Truhlářová, 2020). Pro jasnější představu je níže přiložena tabulka 8 s přesnými částkami.

Tabulka 8 – Minimální vyměřovací základy a zálohy sociálního pojištění
(Truhlářová, 2020)

Hlavní činnost	2020	2021
Minimální roční vyměřovací základ	104 508 Kč	106 332 Kč
Minimální měsíční vyměřovací základ	8 709 Kč	8 861 Kč
Minimální měsíční záloha	2 544 Kč	2 588 Kč
Vedlejší činnost	2020	2021
Minimální roční vyměřovací základ	41 808 Kč	42 540 Kč
Minimální měsíční vyměřovací základ	3 484 Kč	3 545 Kč
Minimální měsíční záloha	1 018 Kč	1 036 Kč

Jak již bylo zmíněno v úvodu kapitoly, sociální pojištění se dělí na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a na státní politiku zaměstnanosti. Toto dělení je možné vidět u sazeb pojištění, pro každou oblast je jiná sazba viz tabulka 9.

Tabulka 9 – Sazby zákonného sociálního pojištění
(Vančurová a kol., 2020, s. 172-173)

Typ pojištění	Sazby pojištění
Důchodové pojištění	28 %
Nemocenské pojištění	(2,1 %)
Státní politika zaměstnanosti	1,2 %

V rámci plateb sociálního zabezpečení osoby vykonávající samostatnou činnost odvádí 29,2 % z vyměřovacího základu. Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 22).

Minimální měsíční částka pro dobrovolné nemocenské pojištění pro rok 2020 je 126 Kč, pro rok 2021 je 147 Kč (Truhlářová, 2020).

Rozhodným obdobím v rámci sociálního pojištění je u OSVČ kalendářní rok.

Částka na dobrovolné důchodové pojištění v roce 2020 činí 2 439 Kč (Dobrovolná účast na důchodovém pojištění, © 2021).

7.2.3 Povinnosti účastníka

Oznamovací povinnost má OSVČ u Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) nejpozději do 8. dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž nastal den zahájení či opětovného zahájení samostatné činnosti (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 27, 29). Podnikající FO musí podat Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za daný rok na příslušnou Okresní správu sociálního zabezpečení. Formulář je nutné podat nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém se podává daňové přiznání.

OSVČ je povinna platit zálohy na sociální pojistné za kalendářní měsíc od 1. do 20. dne měsíce následujícího po měsíci, za který je placeno (Ptáčková Mísařová a Otavová, 2018, s. 30). V době pobírání nemocenského, peněžní pomoci v mateřství nebo dlouhodobého ošetřovného z nemocenského pojištění OSVČ není povinnost platit zálohy (Česko, 1992b)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 PŘEDSTAVENÍ PODNIKATELE

V této kapitole bude představen malý podnikatel, u kterého na základě jeho zvyklostí bude vypočítána daňová povinnost a s tím související výpočty zákonného pojištění.

Tato práce se dále bude zabývat celkovým daňovým zatížením společně hospodařící domácnosti v souvislosti s optimalizací daně podnikatele.

8.1 Základní informace

Fyzická osoba (FO) podniká v oblasti výroby, montáže, opravy a demontáže truhlářských výrobků již několik let. Podnikatel má zkušenosti s mnoha druhy výrobků. Vypracovává zakázky, jak pro právnické, tak i pro fyzické osoby. Dle období dělá truhlářské výrobky interiérové či exteriérové. Nyní zejména vyrábí a montuje kuchyňské linky, vestavěné skříně či zahradní nábytek.

Podnikatel absolvoval studium oboru truhlář, kde získal nejen teoretické znalosti v oboru, ale také praktické dovednosti přímo v terénu. Ihned po studiích nastoupil do zaměstnání. Po nasbírání dostatečných zkušeností z praxe se rozhodl pro práci na vlastní pěst. Z počátku začal s podnikáním jako vedlejší činností. V té době byl již na vedoucí pozici v zaměstnání, kde měl na starosti zakázky, kontroloval a řídil zaměstnance. Následně pro úspěch jeho činnosti se do podnikání pustil na plno, a to formou hlavní činnosti.

Podnikatel není plátcem DPH, jelikož příjmy v průběhu jeho podnikání nepřesáhly hranici, která je stanovena pro povinné plátcovství. Podnikatel si vede daňovou evidenci, jelikož na své příjmy z podnikání uplatňoval skutečné výdaje. Uplatňoval daňové odpisy a část majetku má již odepsanou. Činnost provozuje v místě bydliště. Nemá žádné zaměstnance. Rok 2016 byl pro OSVČ neúspěšným rokem, měl ztrátu z podnikání, kterou si zatím stále neuplatnil. Vlastní účet pro podnikatele, na kterém nemá žádné kladné úroky jen drobné poplatky za vedení.

Podnikatel je ženatý a se svou manželkou žije v rodinném domě. Manželský pár má již dospělé děti, které s nimi nebydlí. Manželka je v domácnosti, nemá žádné příjmy. Rodinný dům, ve kterém manželé společně bydlí, si pořídili díky hypotečnímu úvěru. Úroky z úvěru uplatňuje podnikatel. Dále si podnikatel platí penzijní připojištění se státním příspěvkem, daroval krev a daroval peněžní prostředky na veřejně prospěšné účely.

Manželský pár si chtěl zvýšit své příjmy a začal pronajímat své nemovitosti. Pronajal část svého rodinného domu a také byt, jež si na pořídil na počátku manželství. Všechny tyto příjmy daní podnikatel. Dále v roce 2020 podnikatel pořídil osobní automobil, který nakonec rodině nevyhovoval. Rozhodl se jej tedy prodat. Automobil se mu podařilo prodat se ziskem.

8.2 Základ daně a dílčí základy daně

Základ daně z příjmu se u podnikatele skládá z dílčích základů daně (DZD), a to z příjmů ze samostatné činnosti, příjmů z nájmu a ostatních příjmů.

Celkové příjmy z podnikání OSVČ za rok 2020 z výrobní a montážní činnosti byly ve výši 924 387 Kč.

Skutečnými výdaji z podnikání OSVČ byl materiál na výrobu 376 554 Kč, spotřební materiál 81 400 Kč a energie 37 800 Kč. Režijní náklady na podnikání byly 6 000 Kč za rok.

OSVČ si z důvodu rozšíření činnosti musela v roce 2019 pořídít pro podnikání ojetý automobil a formátovací pilu na úvěr. Podnikatel odepisuje majetek rovnoměrnými odpisy. Pro rok 2020 je celková částka odpisů za oba majetky ve výši 91 354 Kč.

Ke své dílně si kvůli nedostatku prostoru pro nový majetek pronajal dílnu od souseda. Soused si za hospodářské stavení účtuje 15 000 Kč měsíčně, což je ročně 180 000 Kč. Podnikatel zaplatil splátky z úvěru v celkové částce 30 000 Kč, z toho je úmor 21 150 Kč, úroky a poplatky tvoří 8 850 Kč.

Tabulka 10 – Skutečně vynaložené výdaje na příjmy z podnikání
(vlastní zpracování)

Skutečné výdaje	Částka
Výrobní materiál	376 554 Kč
Spotřební materiál	81 400 Kč
Spotřebované energie	37 800 Kč
Režijní náklady	6 000 Kč
Odpisy majetku	91 354 Kč
Nájem dílny od souseda	180 000 Kč
Úroky a poplatky z úvěru	8 850 Kč
Celkem	690 604 Kč

Skutečné výdaje podnikatele shrnuje tabulka 10. Celkové skutečné výdaje podnikatele jsou ve výši 690 604 Kč za rok 2020.

Příjem z nájmu obchůdku činí ročně 360 000 Kč. Výdaje k pronájmu prostoru pro obchůdek činily za rok celkem 9 533 Kč. Příjem z nájmu bytu ročně činí 54 000 Kč. Výdaje vynaložené na tento příjem byly ve výši 4 167 Kč za celý rok. Minulý rok byly uplatňovány skutečné výdaje z důvodu vysokých nákladů.

Podnikatel pořídil v únoru 2020 ojetý osobní automobil pro potřeby rodiny. Vůz nebyl vložen do obchodního majetku. Pořizovací cena vozu byla 160 000 Kč. Brzy zjistil, že auto nevyhovuje požadavkům rodiny, v červenci ho prodal a koupil jiné. Podařilo se zajistit kupce, který za vůz zaplatil 170 000 Kč. Na prodeji automobilu tedy ještě vydělal, a to částku ve výši 10 000 Kč. Jelikož nebyl dodržen časový limit vlastnictví 1 rok, je povinnost tento příjem zdanit.

Tabulka 11 vyobrazuje jednotlivé dílčí základy daně, které podnikatel má.

Tabulka 11 – Jednotlivé dílčí základy daně a celkový základ daně podnikatele
(vlastní zpracování)

ZDP	Příjmy	Výdaje	DZD
§ 7	924 387 Kč	690 604 Kč	233 783 Kč
§ 9	414 000 Kč	13 700 Kč	400 300 Kč
§ 10	170 000 Kč	160 000 Kč	10 000 Kč
Celkem	1 508 387 Kč	864 304 Kč	644 083 Kč

Celkový základ daně, který musí podnikatel zdanit, byl vypočítán na základě zvyklostí podnikatele a činí 644 083 Kč.

8.3 Nezdánitelné části a odčitatelné položky

Podnikatel si může dle ZDP snížit svůj ZD o nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky základu daně.

Z minulých let, přesněji z roku 2016, má podnikatel neuplatněnou ztrátu ve výši 45 663 Kč. Podnikatel má možnost se rozhodnout, zdali je pro něj vhodnější uplatnit ztrátu nyní či příští rok. Příští rok je posledním rokem, kdy může uplatnit tuto ztrátu.

OSVČ si platí penzijní připojištění se státním příspěvkem. Podle potvrzení od penzijní společnosti si může odečíst 6 000 Kč.

Podnikatel byl v roce 2020 darovat krev. Ekvivalentem jednomu odběru krve je částka ve výši 3 000 Kč jako nezdanitelná část ZD. Podnikatel byl darovat krev jednou, má tedy právo si svůj ZD snížit celkem o 3 000 Kč.

Kromě toho jako podnikatel přispěl finančním darem 1 000 Kč politickému hnutí, se kterým sympatizuje a dále tu samou částku přispěl svému favoritovi z tohoto hnutí. V případě příspěvku podnikatele na politické hnutí se jedná o bezúplatné plnění na veřejně prospěšný účel. Podnikatel může snížit o tuto položku ZD. Naopak dle ZDP § 20 odst. 8 se u daru konkrétnímu politikovi nejedná o nezdanitelnou část ZD.

Dále platí úroky z hypotéky na rodinný dům, ve kterém rodina bydlí, v celkové výši 32 457 Kč. Nemovitost musí sloužit k zajištění bydlení, nikoliv k podnikání nebo k pronájmu. V tomto případě je tedy možné uplatnit jen poměrnou část dle toho, kolik procent plochy zabírá pronajímaná část nemovitosti. Podnikatel spočítal podíl podlahové plochy domu pronajímané části, aby mohl správně krátit, na 20 % podílu podlahové plochy domu určené k pronájmu. Podnikatel má možnost uplatnit 25 966 Kč z úroků z hypotéky.

Všechny položky, kterými si podnikatel může snížit základ daně, jsou shrnuty v tabulce 12.

Tabulka 12 – Položky snižující základ daně podnikatele
(vlastní zpracování)

Položky snižující ZD	Částka
Neuplatněná ztráta	45 663 Kč
Penzijní připojištění	6 000 Kč
Darování krve	3 000 Kč
Bezúplatné plnění	1 000 Kč
Úroky z hypotečního úvěru	25 966 Kč
Celkem	81 629 Kč

Celkem si může podnikatel jako odčitatelnou položku od základu daně odečíst 45 663 Kč za ztrátu z minulých let a jako nezdanitelné části základu daně si může celkově odečíst 35 966 Kč.

8.4 Slevy na dani a daňové zvýhodnění

Podnikatel má možnost uplatnit slevu na poplatníka a manželku.

Základní sleva na poplatníka činí 24 840 Kč ročně. Manželský pár spolu žije ve společně hospodařící domácnosti. Manželka nepracuje, tudíž může podnikatel v tomto roce uplatnit slevu na manželku 24 840 Kč.

Daňové zvýhodnění na dítě nemůže již uplatnit, jelikož jeho děti jsou odrostlé a nebydlí s ním a jeho manželkou.

Tabulka 13 – Jednotlivé slevy na dani podnikatele
(vlastní zpracování)

Sleva na dani	Částka
Sleva na poplatníka	24 840 Kč
Sleva na manželku	24 840 Kč
Celkem	49 680 Kč

Celkem si podnikatel může odečíst slevy na dani, které jsou shrnuty v tabulce 13, ve výši 49 680 Kč.

8.5 Výpočet daňových odvodů

Výpočet daňového zatížení byl proveden v tabulce 14 dle zvyklostí podnikatele z minulého zdaňovacího období.

Tabulka 14 – Výpočet daně z příjmů podnikatele
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Částka
Základ daně z příjmů	644 083 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč
Nezdanitelné části ZD	-35 966 Kč
Upravený ZD	562 454 Kč
Zaokrouhlený ZD	562 400 Kč
Daň z příjmů 15 %	84 360 Kč
Slevy na dani	-49 680 Kč
Výsledná daň	34 680 Kč

Součtem jednotlivých dílčích základů vzniká základ daně. Tento celkový základ daně činí podnikateli pro rok 2020 částku 644 083 Kč. Vůči tomuto základu daně byly uplatněny veškeré nezdanitelné části základu daně a odčitatelné položky, které může podnikatel uplatnit. Tyto snižující položky jsou v celkové výši 81 629 Kč.

Snížený základ daně byl zaokrouhlen na celé stokoruny dolů. Z upraveného a zaokrouhleného základu daně je vypočtena 15 % daň z příjmu fyzických osob. Vypočtená daň ze základu daně je ve výši 84 360 Kč. Od vypočtené daně byly odečteny veškeré slevy na dani, které jsou 49 680 Kč. Celková daň podnikatele po slevách činí 34 680 Kč.

Nedílnou součástí odvodů podnikatele jsou i odvody na zákonné pojistné, které je vypočtené v tabulce 15.

Tabulka 15 – Výpočet zákonného pojistného podnikatele
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Částka
Zdravotní pojištění VZ	116 892 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč
Sociální pojištění VZ	116 892 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	34 133 Kč
Celkem pojistné	62 350 Kč

Vyměřovací základ pro potřeby zákonného pojistného vychází z dílčího základu daně § 7 Zákona o dani z příjmů. Vyměřovací základ podnikatele je polovina z částky 233 783 Kč, což je částka 116 892 Kč, která je zaokrouhlená na koruny nahoru.

Pro obě pojistné jsou stanovené minimální vyměřovací základy vycházející z dvanáctinásobku průměrné měsíční mzdy ve státě. Pokud je vyměřovací základ nižší než minimální vyměřovací základ, vychází se při výpočtu pojistného z minimálního vyměřovacího základu. Každé pojistné má svůj vlastní minimální vyměřovací základ.

Vyměřovací základ ve výši 116 892 Kč byl nižší než stanovený minimální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění. Minimální vyměřovací základ u OSVČ vychází z 50 % dvanáctinásobku průměrné měsíční mzdy. V roce 2020 je minimální vyměřovací základ ve výši 209 010 Kč. Pojistné na zdravotní pojištění je ve výši 13,5 % a vychází tedy z částky 209 010 Kč. Podnikatel je povinen odvést na zdravotní pojištění pojistné ve výši 28 217 Kč.

Jelikož je podnikání hlavní činností podnikatele je minimální vyměřovací základ pro sociální pojištění ve výši 104 508 Kč. Tato částka vychází z 25 % dvanáctinásobku průměrné mzdy. V případě tohoto pojištění bylo počítáno pojistné klasicky z vyměřovacího základu, jelikož byl vyšší než minimální vyměřovací základ. Pojistné 29,2 % vychází tedy z částky 116 892 Kč. Na sociální pojištění je podnikatel povinen odvést 34 133 Kč.

Oba vypočtené povinné odvody na zákonné pojistné se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.

OSVČ mají účast na nemocenském pojištění spadající pod sociální pojištění dobrovolné. Podnikatel se rozhodl, že 2,1 % z VZ odvádět na toto pojištění nebude. Platí si pojištění navíc u komerční pojišťovny.

Součet výší odvodů na zákonné pojistné je 62 350 Kč. Po sečtení daně, která je ve výši 34 680 Kč, a odvodů na pojistné, je celkové zatížení podnikatele 97 030 Kč.

Jelikož se bude v optimalizaci počítat i s manželkou podnikatele je nutné zmínit i její odvody a povinnosti.

U manželky podnikatele je to v roce 2020 jednodušší, protože nepracovala. Jelikož neměla manželka žádné příjmy, nemusela podávat daňové přiznání. Nemá-li zdanitelné příjmy, není povinna odvádět platby ani na sociální pojištění, povinnost jí plyne jen ke zdravotní pojišťovně.

Manželka podnikatele je povinna si platit zdravotní pojištění, protože splňuje podmínku trvalého pobytu v ČR a tím je povinna odvádět platby na toto pojistné. V tomto případě musí manželka jako osoba bez zdanitelných plnění platit 23 652 Kč ročně.

Manželka podnikatele byla čtyřikrát darovat krev ve prospěch zdravotnického centra. Dále si platila penzijní připojištění ve stejné výši jako manžel. Manželka absolvovala kvalifikační kurz, který si sama zaplatila ve výši 6 000 Kč. Základ daně dle ZDP by si tedy mohla snížit o 24 000 Kč. V tomto případě, ale nemá žádný ZD a nemá tedy povinnost odvodu daně.

Tabulka 16 – Celkové odvody rodiny podnikatele
(vlastní zpracování)

Odvody	Podnikatel	Manželka	Celkem
Daň z příjmů	34 680 Kč	0 Kč	34 680 Kč
Zákonné pojistné	62 350 Kč	23 652 Kč	86 002 Kč
Celkem	97 030 Kč	23 652 Kč	120 682 Kč

Společně je tedy manželský pár daňově zatížen ve výši 120 682 Kč. Celkové odvody manžela jsou 97 030 Kč. Odvody manželky jsou ve výši 23 652 Kč. Celkové odvody rodiny jsou vyobrazeny v tabulce 16.

9 OPTIMALIZACE DANĚ

V této kapitole bude uveden způsob optimalizace daňové povinnosti malého podnikatele za pomoci použití přechodu na paušální výdaje, dále za použití spolupracující osoby a pomoci převedení ke zdanění příjmu z nájmu a ostatních příjmů na manželku.

Při výpočtech se bude vycházet z dat a výpočtů z kapitoly, kde byl podnikatel představen.

V rámci optimalizace daně z příjmů bude vyobrazena i optimalizace daňového zatížení manželů a s tím související výpočty zákonného pojištění. V závěru této práce budou zhodnoceny možnosti a bude doporučena nejvhodnější varianta pro rodinný rozpočet.

9.1 Uplatnění výdajů

V minulých letech podnikatel uplatňoval skutečné výdaje na podnikatelskou činnost i na příjmy z nájmu.

V této části budou porovnány skutečné a paušální výdaje, jelikož je možné si vybrat ty, které danému podnikateli nejvíce vyhovují a značněji sníží základ daně z příjmů fyzické osoby.

Nejprve bude rozdíl mezi uplatnění výdajů skutečných a paušálních ukázán na dílčích základech daně jednotlivých příjmu. Následně bude vypočítána daň a zákonné odvody.

9.1.1 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmy z podnikání OSVČ za rok 2020 z výrobní a montážní činnosti byly pro podnikatele v celkové výši 924 387 Kč.

Jak již bylo zmíněno, podnikatel využívá skutečně vynaložených výdajů na udržení příjmů. Částka skutečných výdajů za rok 2020 je 690 604 Kč.

Podnikatel vykonává řemeslnou činnost, na kterou je možné uplatnit paušální výdaje 80 % z DZD § 7. Výše těchto výdajů, v případě příjmu podnikatele, je 739 510 Kč.

Obě tyto výdajů možnosti jsou sepsány do tabulky 17, kdy jednotlivé rozdíly výdajů od příjmů značí DZD rozdělené dle skutečných a paušálních výdajů.

Tabulka 17 – Výpočet DZD po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7
(vlastní zpracování)

Položky DZD	Skutečné výdaje	Paušální výdaje
Příjmy	924 387 Kč	924 387 Kč
Výdaj	690 604 Kč	739 510 Kč
DZD	233 783 Kč	184 877 Kč

DZD dle § 7 se v případě uplatnění paušálních výdajů sníží o 21 %, a to ze 233 783 Kč na 184 877 Kč. Čím nižší bude mít podnikatel celkový ZD, tím nižší pro něj plyne daňové zatížení. Znamená to, že uplatnění paušálních výdajů na příjmy ze samostatné činnosti je pro daného podnikatele výhodnější.

9.1.2 Příjmy z nájmu

V případě příjmů z nájmu je možné uplatnit výdaje skutečné či paušální, tak jak tomu bylo u příjmů ze samostatné činnosti a tím snížit DZD. Příjmy z nájmu jsou ve výši 414 000 Kč.

Skutečné výdaje prokazatelně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmu z nájmu jsou celkem 13 700 Kč, a to celkem z příjmů obou nemovitostí.

Dle ZDP § 9 je možné uplatnit u příjmů z nájmu nemovitosti paušální výdaje 30 % z příjmu, maximálně však do výše 600 000 Kč. V tomto případě jsou paušální výdaje 124 200 Kč.

Tyto výdaje spojené s příjmem z nájmu jsou přehledně zobrazeny v tabulce 18.

Tabulka 18 – Výpočet DZD po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 9
(vlastní zpracování)

Položky DZD	Skutečné výdaje	Paušální výdaje
Příjmy	414 000 Kč	414 000 Kč
Výdaj	13 700 Kč	124 200 Kč
DZD	400 300 Kč	289 800 Kč

Jak je možné vidět u obou nájmu se vyplatí výdaje paušální, jelikož jsou vyšší než skutečné a výrazněji snižují celkový ZD. DZD § 9 se po uplatnění paušálních výdajů snížil oproti uplatnění skutečných výdajů o 28 %. I v tomto případě, jak tomu bylo u příjmů z § 7, se vyplatí danému podnikateli paušální výdaje výrazněji než skutečné. Z nižšího DZD plyne pro podnikatele nižší daňové zatížení.

9.1.3 Optimalizace daňových odvodů

V rámci celkového srovnání je možné vidět, jak změna výdajů sníží podnikateli jeho dílčí základy daně a tím se sníží i jeho daňová povinnost. Sníží se i povinnost odvodu na zákonné pojištění, které vychází z příjmů ze samostatné činnosti.

Díky tabulce 19 je možné vidět celkový vliv změny uplatňování výdajů na daňové zatížení podnikatele. Snížením jednotlivých dílčích základů daně se sníží celkový ZD podnikatele, a to přesně o 159 406 Kč.

Daň z příjmů se snížila z 34 680 Kč na 10 770 Kč, což je snížení daně podnikatele o 23 910 Kč. Tato změna má pro podnikatele pozitivní vliv, sníží se mu tím značně daň z příjmu ze samostatné činnosti i z příjmu z nájmu a tím celkové daňové zatížení.

Tabulka 19 – Výpočet daně po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Skutečné výdaje	Paušální výdaje
DZD dle § 7 ZDP	233 783 Kč	184 877 Kč
DZD dle § 9 ZDP	400 300 Kč	289 800 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	10 000 Kč
Základ daně z příjmů	644 083 Kč	484 677 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	-45 663 Kč
Nezdanitelné části ZD	-35 966 Kč	-35 966 Kč
Upravený ZD	562 454 Kč	403 048 Kč
Zaokrouhlený ZD	562 400 Kč	403 000 Kč
Daň z příjmů 15 %	84 360 Kč	60 450 Kč
Slevy na dani	-49 680 Kč	-49 680 Kč
Výsledná daň	34 680 Kč	10 770 Kč

Nejen, že se sníží základ daně a tím daň z příjmů fyzických osob, ale také povinnost odvodu zákonného pojištění, jak lze vidět v tabulce 20.

Na zdravotním pojištění změny výdajů vliv neměly, jelikož je vyměřovací základ stále nižší než minimální vyměřovací základ a je tedy znovu počítáno pojistné ze stejného vyměřovacího základu.

Změny proběhly u sociálního pojištění, kdy pojistné kleslo o 3 616 Kč z původních 34 133 Kč na 30 517 Kč. Stalo se tak z důvodu, jelikož vyměřovací základ byl tentokrát nižší, než minimální vyměřovací základ čili bylo počítáno pojištění z minimálního vyměřovacího základu. V základní variantě bylo počítáno z vyměřovacího základu, který byl vyšší než minimální vyměřovací základ.

Tabulka 20 – Výpočet ZP a SP po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Skutečné výdaje	Paušální výdaje
Zdravotní pojištění VZ	116 892 Kč	92 439 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč	28 217 Kč
Sociální pojištění VZ	116 892 Kč	92 439 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	34 133 Kč	30 517 Kč
Celkem pojistné	62 350 Kč	58 734 Kč

Podnikatel celkem ušetřil na dani a zákonném pojištění 27 526 Kč. Z původních 97 030 Kč kleslo daňové zatížení změnou výdajů na 69 504 Kč.

Pro manželku podnikatele se nic nemění. Stále má stejné odvody, a to jen ve formě pojistného na zdravotní pojištění ve výši 23 652 Kč.

Tabulka 21 – Celkové odvody rodiny po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9
(vlastní zpracování)

Odvody	Podnikatel	Manželka	Celkem
Daň z příjmů	10 770 Kč	0 Kč	10 770 Kč
Zákonné pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč	82 386 Kč
Celkem	69 504 Kč	23 652 Kč	93 156 Kč

Jak ukazuje tabulka 21 celkové zatížení rodiny snížilo oproti původnímu výpočtu, kdy se vycházelo při výpočtech z daňové evidence.

Celkové daňové zatížení rodiny je v tomto případě 93 156 Kč, v předešlém případě bylo 120 682 Kč. Rodina si přilepšila a snížila své daňové zatížení o 23 % původního zatížení. Snížila se jak daň, tak i povinnost na zákonné pojištění. Jedná se o vhodnou optimalizaci daně.

Přechod podnikatele z paušálních výdajů na skutečné bude bezproblémový, jelikož má podnikatel vypořádané všechny závazky a pohledávky. Podnikatel by měl také zpětně při přechodu zdanit zásoby. Zásoby nemá, protože zásoby nevytváří, nakupuje pouze jen na určité zakázky. Znamená to tedy, že podnikatel nemusí provést dodatečné daňové přiznání ke správci daně a ani opravný přehled příjmů a výdajů pro ČSSZ.

9.2 Přerozdělení příjmů

Podnikateli jeho manželka vypomáhá s administrativou a finanční stránkou podnikání, dále s komunikací s klienty a úřady. Je tedy možné v rámci spolupráce rozdělit část příjmů podnikatele ze samostatné činnosti na manželku.

Dále spolu mají manželé společný majetek, ze kterého jim plynou příjmy a který jsou povinni zdanit. Ve společném vlastnictví mají nemovitosti, které pronajímají dle § 9 ZDP a automobil, jež prodali do jednoho roku a mají tedy z něj příjem dle ZDP § 10. U těchto příjmů je možné se rozhodnout, který z manželů příjem uvede a zdaní. Je možné vybrat nejvhodnější variantu a tím optimalizovat daňové zatížení rodiny.

V této části budou předvedeny různé varianty optimalizace, jaké díky těmto možnostem mohou vzniknout. Varianty budou mezi sebou porovnány a zhodnoceny. Při výpočtech se

vychází z dat předešlé optimalizace z kapitoly uplatnění výdajů a vytváří se varianty v rámci spolupráce a spoluvlastnictví. V souvislosti s daní z příjmů bude uveden i vliv optimalizace na odvody ve formě zákonné pojistného.

9.2.1 Příjmy ze samostatné činnosti

Podnikateli s provozováním jeho podnikání vypomáhá manželka, která má na starost administrativní činnost. Bude tedy znázorněn vliv rozdělení základu daně na spolupracující osobu.

Rozdělen byl maximálně možný procentuální podíl, a to 50 % ze samostatné činnosti. Dále pro ukázkou bylo převedeno 25 % příjmů podnikatele, aby byl vidět vliv spolupráce na daňovou povinnost. Pokud příjmy manželky přesáhnou 68 000 Kč, nemůže si podnikatel odečíst slevu na dani na manželku, což v této situaci nastalo. Zbytek snižujících položek se u podnikatele nezměnil.

Aby byla zachována sleva na manželku, je nutné si pohlídat příjem manželky, tak aby nepřesáhl hranici 68 000 Kč. V další části této kapitoly bude optimalizováno tak, aby manželka měla příjmy do uvedeného limitu a mohla být sleva uplatněna.

Manželka si jako nezdánitelnou část základu daně může uplatnit částku 24 000 Kč. Dále má manželka, jako každý poplatník daně z příjmu, nárok na slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč.

Tabulka 22 – Výpočet daně po rozdělení ZD z podnikání ve výši 50 % a 25 %
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Rozdělení 50 %		Rozdělení 25 %	
	Podnikatel	Manželka	Podnikatel	Manželka
DZD dle § 7 ZDP	92 439 Kč	92 438 Kč	138 657 Kč	46 220 Kč
DZD dle § 9 ZDP	289 800 Kč	0 Kč	289 800 Kč	0 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	0 Kč	10 000 Kč	0 Kč
Základ daně z příjmů	392 239 Kč	92 438 Kč	438 457 Kč	46 220 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	0 Kč	-45 663 Kč	0 Kč
Nezdánitelné části ZD	-35 966 Kč	-24 000 Kč	-35 966 Kč	-24 000 Kč
Upravený ZD	310 610 Kč	68 438 Kč	356 828 Kč	22 220 Kč
Zaokrouhlený ZD	310 600 Kč	68 400 Kč	356 800 Kč	22 200 Kč
Daň z příjmů 15 %	46 590 Kč	10 260 Kč	53 520 Kč	3 330 Kč
Slevy na dani	-24 840 Kč	-24 840 Kč	-24 840 Kč	-24 840 Kč
Výsledná daň	21 750 Kč	0 Kč	28 680 Kč	0 Kč

Výpočet daně z příjmů podnikatele a jeho manželky znázorňuje tabulka 22, kde je rozděleno 50 % a 25 % ZD podnikatele na manželku. Jak je možné vidět, daň při rozdělení na spolupracující osobu roste. Daň, kdy nebyla rozdělena část příjmu na manželku jako spolupracující osobu, byla ve výši 10 770 Kč. O více než dvojnásobek daň stoupla v obou případech rozdělení příjmů, ať už rozdělení 50 % nebo 25 % příjmů podnikatele ze samostatné činnosti. Při rozdělení na manželku 50 % základu daně je daň celkově 21 750 Kč, při rozdělení 25 % je daň 28 680 Kč.

Při rozdělení příjmy v těchto výších byl překročen limit maximálních vlastních příjmů manželky ve výši 68 000 Kč, čímž nebylo možné uplatnit slevu na manželku.

Tabulka 23 – Výpočet ZP a SP po rozdělení ZD z podnikání ve výši 50 % a 25 %
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Rozdělení 50 %		Rozdělení 25 %	
	Podnikatel	Manželka	Podnikatel	Manželka
Zdravotní pojištění VZ	46 220 Kč	46 219 Kč	69 329 Kč	23 110 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč	209 010 Kč	209 010 Kč	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč	28 217 Kč	28 217 Kč	28 217 Kč
Sociální pojištění VZ	46 220 Kč	46 219 Kč	69 329 Kč	23 110 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	30 517 Kč	30 517 Kč	30 517 Kč	30 517 Kč
Celkem pojistné	58 734 Kč	58 734 Kč	58 734 Kč	58 734 Kč

Jelikož manželka nemá žádné příjmy, tak je její spolupráce při podnikání manžela brána jako hlavní činnost. Při spolupráci, která je hlavní činností pro spolupracující osobu, je povinnost nejen platit daň, ale také odvody ve formě pojistného na sociální a zdravotní pojištění. Manželka již není osoba bez zdanitelných příjmů, která platí jen 23 652 Kč, jak tomu bylo před rozdělením. Výpočty ZP a SP popisuje blíže tabulka 23.

Vyměřovací základy pro zákonné pojistné jsou pro oba manžele nižší, než je stanovený minimální vyměřovací základ, je nutné počítat pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Pro obě rozdělení tedy vychází stejné výše pojistného. Celkové odvody na zákonné pojištění pro rodinu činí 117 466 Kč. Při původní variantě (kapitola uplatnění výdajů) by rodina, jelikož by manželce nevyházela povinnost k odvodům na zákonné pojistné, zaplatila celkově na pojistném 82 387 Kč. I tady by proběhlo zvýšení, přesněji zvýšení o 35 079 Kč.

V celkovém součtu odvodů vznikl nárůst v případě převodu 50 % na spolupracující osobu o 49 % a v případě převodu 25 % na spolupracující osobu o 57 %. Vzrostla jak daň z příjmu

z důvodu nedostatečného využití slev, tak i přibyly u manželky odvody na sociální a zdravotní kvůli vzniku hlavní činnosti. V tomto případě se jedná o nevýhodnou variantu.

Rozdělení základu daně ve výši 50 % a 25 % se ukázalo jako nevýhodné z důvodu nevyužití slevy na manželky. Ve snaze udržet slevu na manželku byla dopočítána částka příjmů pro manželku tak, aby nepřevyšovala limit pro možnost uplatnění této slevy a došlo k žádoucímu snížení daně.

Na manželku bylo převedeno 7 % ze ZD podnikatele. 7 % z celkových příjmů podnikatele 924 387 Kč je 64 707 Kč. U celkových výdajů 739 510 Kč je 7 % částka 51 766 Kč. Po odečtení příjmů od výdajů vzniká manželce základ daně ve výši 12 941 Kč. Základ daně podnikatele po rozdělení části na manželku je 171 936 Kč. Vliv tohoto rozdělení na daňovou povinnost lze vidět v tabulce 24. Při výpočtu rozdělení 7 % ZD na manželku podnikatele bylo zaokrouhlováno matematicky.

Tabulka 24 – Výpočet daně po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Rozdělení 7 %	
	Podnikatel	Manželka
DZD dle § 7 ZDP	171 936 Kč	12 941 Kč
DZD dle § 9 ZDP	289 800 Kč	0 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	0 Kč
Základ daně z příjmů	471 736 Kč	12 941 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	0 Kč
Nezdanitelné části ZD	-35 966 Kč	-24 000 Kč
Upravený ZD	390 107 Kč	-11 059 Kč
Zaokrouhlený ZD	390 100 Kč	-11 100 Kč
Daň z příjmů 15 %	58 515 Kč	-1 665 Kč
Slevy na dani	-49 680 Kč	-24 840 Kč
Výsledná daň	8 835 Kč	0 Kč

Na základě tohoto rozdělení zůstane podnikateli sleva na manželku, se kterou může snížit svou daň z příjmu. Daň se sníží oproti variantě, kdy nebyla využita spolupráce (kapitola uplatnění výdajů), o 1 935 Kč, což je zlepšení pro podnikatele o 18 %. Původně daň byla ve výši 10 770, nyní klesla při této variantě na 8 835 Kč.

Na stranu druhou dle tabulky 25 vzniká manželce povinnost k odvodům zdravotního a sociálního pojištění. Jedná se o navýšení odvodů rodiny o celkových 35 082 Kč. Původně odvody činily 82 387 Kč, při této variantě je celkové pojistné pro rodinu 117 468 Kč. Jedná se o navýšení pojistného o 43 %.

Tabulka 25 – Výpočet ZP a SP po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Rozdělení 7 %	
	Podnikatel	Manželka
Zdravotní pojištění VZ	85 968 Kč	6 471 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč	28 217 Kč
Sociální pojištění VZ	85 968 Kč	6 471 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	30 517 Kč	30 517 Kč
Celkem pojistné	58 734 Kč	58 734 Kč

Manželka je povinna odvádět pojistné, protože ji vzniká spoluprací s podnikatelem hlavní činnost, ze které je nutné odvádět toto pojistné. Manželka již není osobou bez zdanitelných plnění, která si platí jen zdravotní pojištění. Je již povinným účastníkem i sociálního pojištění, na stejném principu jako podnikatel.

Oběma se počítá zdravotní i sociální pojištění z minimálních vyměřovacích základů, jelikož vyměřovací základy pro výpočet pojistného jsou u obou nižší než minimální vyměřovací základy stanovené pro jednotlivé pojistné.

Tabulka 26 – Celkové odvody rodiny po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %
(vlastní zpracování)

Odvody	Podnikatel	Manželka	Celkem
Daň z příjmů	8 835 Kč	0 Kč	8 835 Kč
Zákonné pojistné	58 734 Kč	58 734 Kč	117 468 Kč
Celkem	67 569 Kč	58 734 Kč	126 303 Kč

Jak lze vidět v tabulce 26 v celkovém součtu je zatížení rodiny při převodu 7 % příjmu z podnikání na spolupracující osobu ve výši 126 303 Kč. U předcházející výpočtu, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje, byla celkové zatížení nižší, a to ve výši 93 155 Kč. Při této variantě tedy proběhlo zvýšení celkových odvodů o 36 %. K tomuto zvýšení došlo z důvodu vzniku povinnosti k odvodům na zákonné pojištění. Z hlediska daňové povinnosti se jedná o vhodnou variantu.

9.2.2 Příjmy z nájmu a ostatní příjmy

Po uzavření manželství a v průběhu jeho trvání vzniká manželům majetek ve společném jmění manželů, který má vliv na příjmy dle ZDP, přesněji na příjmy z nájmu a ostatní příjmy.

Příjmy plynoucí z majetku ve společném jmění manželů, může zdanit kterýkoliv z manželů. Rozhodnutí o tom, u kterého bude příjem ze SJM zdaněn, může mít vliv na jejich daňové zatížení. Je tedy možné vytvořit vícero variant postupů zdanění a následně si vybrat variantu nejvhodnější pro rodinný rozpočet.

Manželé mají v rámci SJM nemovitosti a osobní automobil, znamená to tedy, že příjmy z nájmu a příjmy z prodeje automobilu je možné zdanit u kteréhokoliv z manželů a tím docílit daňové optimalizace. Nabízí se tedy možnost převést na manželku některé z příjmů.

V této části budou provedeny různé variace převedení příjmů na manželku. Ty varianty s nejnižším daňovým zatížením budou podrobněji rozvedeny tabulkou odvodů.

Prvně byly převedeny na manželku příjmy z nájmu domu a bytu. Daň v tomto případě neklesá, ale naopak stoupá. U původního výpočtu, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje, byla daň ve výši 10 770 Kč. V této variantě vychází daň 15 030 Kč, to je nárůst o 40 % oproti původnímu výpočtu z kapitoly uplatnění výdajů.

Následně byly převedeny příjmy z nájmu domu a prodeje automobilu za účelem snížení odvodů. Zde již lze vidět, že daň oproti variantě dům i byt klesla. Srovná-li se výsledná daň 10 840 Kč s výsledkem z původního výpočtu 10 770 Kč, jsou povinnosti k daním téměř srovnatelné, rozdíl činí pouhých 90 Kč.

Tabulka 27 – Výpočet daně po rozdělení příjmů z § 9 a 10

(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Dům i byt		Dům a auto	
	Podnikatel	Manželka	Podnikatel	Manželka
DZD dle § 7 ZDP	184 877 Kč	0 Kč	184 877 Kč	0 Kč
DZD dle § 9 ZDP	0 Kč	289 800 Kč	37 800 Kč	252 000 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	0 Kč	0 Kč	10 000 Kč
Základ daně z příjmů	194 877 Kč	289 800 Kč	222 677 Kč	262 000 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	0 Kč	-45 663 Kč	0 Kč
Nezdanitelné části ZD	-35 966 Kč	-24 000 Kč	-35 966 Kč	-24 000 Kč
Upravený ZD	113 248 Kč	265 800 Kč	141 048 Kč	238 000 Kč
Zaokrouhlený ZD	113 200 Kč	265 800 Kč	141 000 Kč	238 000 Kč
Daň z příjmů 15 %	16 980 Kč	39 870 Kč	21 150 Kč	35 700 Kč
Slevy na dani	-24 840 Kč	-24 840 Kč	-24 840 Kč	-24 840 Kč
Výsledná daň	0 Kč	15 030 Kč	0 Kč	10 860 Kč

Při těchto převodech, viz tabulka 27, došlo ke snížení daně z příjmu, i když podnikatel přišel o slevu na manželku. U varianty dům i byt neproběhlo tak značné snížení, jak tomu bylo při původním výpočtu v kapitole uplatnění výdajů. Varianta dům a auto se přiblížila snížením daně původní variantě.

Tabulka 28 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmů z § 9 a 10

(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Dům i byt		Dům a auto	
	Podnikatel	Podnikatel	Podnikatel	Podnikatel
Zdravotní pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč	92 439 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč	209 010 Kč	209 010 Kč	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč	23 652 Kč	28 217 Kč	23 652 Kč
Sociální pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč	92 439 Kč	0 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	30 517 Kč	0 Kč	30 517 Kč	0 Kč
Celkem pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč	58 734 Kč	23 652 Kč

U příjmů z § 9 a § 10 ZDP nevzniká povinnost odvodu zákonného pojištění. Nenavyšují se odvody ze zdravotního a sociálního pojištění manželky. Odvody na ZP a SP odpovídají odvodům v případě výchozí varianty, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje. Tabulka 28 představuje výpočet SP a ZP jednotlivých členů rodiny.

V porovnání s výchozí variantou (kapitola uplatnění výdajů) se nejedná v těchto případech o značné snížení daňového zatížení podnikatele. Nebude se tedy na tyto varianty brát zřetel v závěrečném shrnutí.

Tabulka 29 – Výpočet daně po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD

(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Dům a úroky z úvěru § 15	
	Podnikatel	Manželka
DZD dle § 7 ZDP	184 877 Kč	0 Kč
DZD dle § 9 ZDP	37 800 Kč	252 000 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	0 Kč
Základ daně z příjmů	232 677 Kč	252 000 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	0 Kč
Nezdanitelné části ZD	-10 000 Kč	-49 966 Kč
Upravený ZD	177 014 Kč	202 034 Kč
Zaokrouhlený ZD	177 000 Kč	202 000 Kč
Daň z příjmů 15 %	26 550 Kč	30 300 Kč
Slevy na dani	-24 840 Kč	-24 840 Kč
Výsledná daň	1 710 Kč	5 460 Kč

V případě převodu příjmu z nájmu domu na manželku a převodu úroků z hypotečního úvěru na tento dům, viz tabulka 29, se podařilo snížit daň na částku 7 170 Kč. Ve variantě, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje, byla výše daně 10 770 Kč. Daňová povinnost klesla o 33 % i přesto, že nebylo možné uplatnit sleva na manželku.

Tabulka 30 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Dům a úroky z úvěru § 15	
	Podnikatel	Manželka
Zdravotní pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 016 Kč	209 016 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 218 Kč	23 652 Kč
Sociální pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	30 517 Kč	0 Kč
Celkem pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč

Jak již bylo zmíněno, nevzniká povinnost k zákonnému pojištění v rámci příjmů z nájmu, čili odvody manželky zůstaly beze změny. Pojistné jak na zdravotní pojištění, tak na sociální pojištění se počítalo v případě podnikatele z minimálního vyměřovacího základu. Celkem odvody na pojistné činí 82 386 Kč.

V původně počítané variantě, kdy se počítaly jenom odvody podnikatele po přechodu na paušální výdaje, byly odvody na pojistné 82 386 Kč. Pojistné tedy vyšlo totožně jako ve výchozí variantě.

Tabulka 31 – Celkové odvody rodiny po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD
(vlastní zpracování)

Odvody	Podnikatel	Manželka	Celkem
Daň z příjmů	1 710 Kč	5 460 Kč	7 170 Kč
Zákonné pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč	82 386 Kč
Celkem	60 444 Kč	29 112 Kč	89 556 Kč

Jak je možné vidět v tabulce 31, celkové odvody při převedení příjmů z nájmu domu a úroků z hypotečního úvěru na manželku jsou pro rodinu ve výši 89 556 Kč. V případě, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje, byly celkové odvody rodiny 93 682 Kč. Celkové odvody rodiny klesly o 4 126 Kč, a to díky snížení daně z příjmů. Tato varianta je vhodná k daňové optimalizaci podnikatele.

Ve výše uvedené variantě (dům a úroky) nebyla využita sleva na manželku. Při snaze využít tuto slevu je nutné, jak již bylo zmíněno při rozdělení základu daně ze samostatné činnosti podnikatele, aby výše vlastních příjmů nepřesahovala u manželky více než 68 000 Kč. Z příjmů ze společného majetku lze převést na manželku jedině základ daně z příjmu z nájmu bytu, který svou výši příjmu nepřesahuje uvedenou částku.

Tabulka 32 – Výpočet daně po rozdělení příjmu z § 9
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Byt	
	Podnikatel	Manželka
DZD dle § 7 ZDP	184 877 Kč	0 Kč
DZD dle § 9 ZDP	252 000 Kč	37 800 Kč
DZD dle § 10 ZDP	10 000 Kč	0 Kč
Základ daně z příjmů	446 877 Kč	37 800 Kč
Odčitatelné položky ZD	-45 663 Kč	0 Kč
Nezdanitelné části ZD	-35 966 Kč	-24 000 Kč
Upravený ZD	365 248 Kč	13 800 Kč
Zaokrouhlený ZD	365 200 Kč	13 800 Kč
Daň z příjmů 15 %	54 780 Kč	2 070 Kč
Slevy na dani	-49 680 Kč	-24 840 Kč
Výsledná daň	5 100 Kč	0 Kč

Příjem z nájmu bytu je ve výši 54 000 Kč. Paušální výdaje jsou u tohoto příjmu ve výši 16 200 Kč. Dle tabulky 32 vychází základ daně po odečtení výdajů od příjmů 37 800 Kč. Při porovnání s variantou, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje, byla daň 10 770 Kč, proběhl pokles odvodů na daň z příjmů na 5 100 Kč. Celkový rozdíl proti původní variantě je ve výši 5 670 Kč.

Tabulka 33 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmu z § 9
(vlastní zpracování)

Položky výpočtu	Byt	
	Podnikatel	Manželka
Zdravotní pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč
Zdravotní pojištění MVZ	209 010 Kč	209 010 Kč
Zdravotní pojištění 13,5 %	28 217 Kč	23 652 Kč
Sociální pojištění VZ	92 439 Kč	0 Kč
Sociální pojištění MVZ	104 508 Kč	104 508 Kč
Sociální pojištění 29,2 %	30 517 Kč	0 Kč
Celkem pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč

U převodu příjmu z nájmu bytu nevzniká povinnost zákonného pojištění, zůstává tedy základní povinnost manželky jen ke zdravotnímu pojištění. Odvody podnikatele na obě pojistné vychází z minimálních vyměřovacích základů.

Celkové odvody v tomto případě jsou 87 486 Kč dle tabulky 33. Tento odvod je ve stejné výši, jako tomu bylo při variantě, kdy bylo počítáno pouze zdanění poplatníka a využity paušální výdaje. Výše pojistného se nemění, neboť z příjmů z nájmu neplyne povinnost platit odvody zdravotní a sociální pojištění.

Tabulka 34 – Celková daňová zátěž rodiny po rozdělení příjmu z § 9

(vlastní zpracování)

Odvody	Podnikatel	Manželka	Celkem
Daň z příjmů	5 100 Kč	0 Kč	5 100 Kč
Zákonné pojistné	58 734 Kč	23 652 Kč	82 386 Kč
Celkem	63 834 Kč	23 652 Kč	87 486 Kč

Celkové odvody rodiny jsou dle tabulky 34 pro tuto variantu 87 486 Kč. Zatížení rodiny kleslo o 5 670 Kč oproti výchozí variantě z kapitoly uplatnění výdajů, kdy byly odvody ve výši 93 682 Kč. Jedná se o vhodnou variantu optimalizace daně z příjmů fyzických osob.

10 SHRUTÍ A DOPORUČENÍ

Na základě údajů zjištěných od podnikatele byly prvně optimalizovány příjmy fyzické osoby pomocí přechodu na paušální výdaje. Na tuto optimalizaci navazovaly další varianty snižující daňové zatížení, které byly vytvořeny pomocí přerozdělení příjmů podnikatele. Nejvhodnější vytvořené varianty optimalizace s původní daňovou zátěží jsou shrnuty v tabulce 35.

Podnikatel v minulém roce uplatňoval skutečné výdaje u příjmů z § 7 a 9. V rámci optimalizace byly využity namísto skutečných výdajů výdaje paušální. Uplatněním paušálních výdajů se daň podnikatele značně snížila. Proběhlo také snížení v rámci sociálního pojištění. Přechod ze skutečných výdajů na paušální výdaje by v případě tohoto podnikatele byl bezproblémový.

Tabulka 35 – Srovnání optimalizací daňového zatížení (v Kč)
(vlastní zpracování)

Odvody	Uplatnění výdajů				Přerozdělení příjmů					
	Skutečné výdaje u příjmů § 7 a 9		Paušální výdaje u příjmů § 7 a 9		7 % z příjmů z podnikání		Příjmy z nájmu domu a úroky dle § 15		Příjmy z nájmu bytu	
	Podn.	Manž.	Podn.	Manž.	Podn.	Manž.	Podn.	Manž.	Podn.	Manž.
Daň	34 680	0	10 770	0	8 820	0	1 710	5 460	5 100	0
ZP	28 217	23 652	28 217	23 652	28 217	28 217	28 218	23 652	28 217	23 652
SP	34 133	0	30 517	0	30 517	30 517	30 517	0	30 517	0
Celkem	120 682 Kč		93 156 Kč		126 303 Kč		89 556 Kč		87 486 Kč	

Jak již bylo zmíněno, optimalizace pomocí přechodu ze skutečných na paušální výdaje sloužila dále při vytváření variant pomocí přerozdělování příjmů podnikatele. Přerozděleny na manželku byly jak příjmy z podnikání, tak příjmy z nájmu.

S nejnižší povinností k dani z příjmů vychází varianta, kdy byl převeden příjem z nájmu bytu na manželku. Doporučila bych tedy manželům tuto variantu z důvodu nízkého daňového zatížení.

Pokud by manželé uvažovali o odvodech na sociální pojištění, které je provázáno s důchodem manželky, mohli by platit dobrovolné pojistné. Dobrovolné pojistné by bylo ve výši 29 268 Kč a tím by se zvýšily celkové odvody rodiny na 116 754 Kč.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo nalézt co nejvhodnější variantu optimalizace daňové zátěže podnikatele.

V teoretické části byl vysvětlen rozdíl mezi pojmem daňový systém a daňová soustava. Bylo zmíněno také to, jak se daně dělí, jaké jsou jejich charakteristické rysy a kam která daň spadá. Následovala daň z příjmů fyzických osob, která je jednou z nejsložitějších daní. Byly zmíněny pojmy jako daňové subjekty, předmět daně, základ daně a jeho dílčí základy. Znázorněn a vysvětlen byl postup výpočtu daně z příjmu a s tím související daňové priznání. Téma optimalizace bylo rozděleno dle různých nástrojů snižujících daňovou povinnost. Navazujícím závěrečným tématem, jež s daní z příjmu a optimalizací této daně úzce souvisí, je problematika zákonného pojistného.

V praktické části byla na základě analýzy dat a informací od podnikatele optimalizována jeho daňová povinnost. Začátek optimalizace se opírá o volbu uplatňování výdajů. Nejlépe vyšly v případě tohoto podnikatele paušální výdaje. Následně na tuto optimalizaci navazovaly další varianty snižování daňové zátěže podnikatele a jeho rodiny, a to formou přerozdělení příjmů z podnikání, nájmu a ostatních příjmů.

Nejvhodnější variantou pro daného podnikatele a jeho rodinu vychází varianta převodu příjmu z nájmu na manželku. V tomto případě došlo k největšímu snížení povinnosti k dani z příjmů fyzických osob. I dle celkových odvodů rodiny vychází tato varianta nejlépe, jelikož má manželka povinnost jen odvodu pojistného na zdravotní pojištění.

Pokud by manželka uvažovala o odvodech na sociální pojištění, které je provázáno s jejím důchodem, mohla by si platit dobrovolné pojistné. Tímto rozhodnutím by se ale zvýšily celkové odvody rodiny.

Pro přesné a správné stanovení daňové povinnosti a výše zákonného pojistného je důležité se neustále vzdělávat v rámci legislativy dané problematiky, neboť zákony a podmínky se rok co rok mění.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura

ALVARADO M. et al., 2019. *European Tax Handbook 2019*. 30th ed. Amsterdam: IBFD, 1250 s. ISBN 978-90-8722-521-6.

BERNARDI, Luigi, Mark W. S. CHANDLER a Luca GANDULLIA, ed., 2017. *Tax systems and tax reforms in new EU members*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 258 s. ISBN 978-0-415-65433-3.

ČERVINKA, Tomáš, 2020. *Zdravotní pojištění: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ s komentářem a příklady: 2020*. 10. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 168 s. ISBN 978-80-7554-263-2.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ, 2019. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 304 s. ISBN 978-80-7598-315-2.

EUROPEAN COMMISSION, 2018. *Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland and Norway*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 302 s. ISBN 978-92-79-79839-9.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ, 2010. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.

HNÁTEK, Miloslav, 2020. *Zcela legální daňové triky: pro podnikatele, svobodná povolání, pronajímatele, zaměstnance, studenty, seniory*. 4. rozšířené vydání. Praha: ESAP, 248 s. ISBN 978-80-907398-1-9.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a kolektiv, 2018. *Daňové právo de lege lata*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 158 s. ISBN 978-80-7380-687-3.

KLIMEŠOVÁ, Ludmila, 2018. *Daňová optimalizace*. 2. aktualizované vydání. Praha: Ústav práva a právní vědy, o.p.s., 248 s. ISBN 978-80-87974-17-9.

KUBÁTOVÁ, Květa, 2018. *Daňová teorie a politika*. 7. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 272 s. ISBN 978-80-7598-165-3.

MACHÁČEK, Ivan, 2019. *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. Olomouc: ANAG, 280 s. Daně. ISBN 978-80-7554-195-6.

PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ, 2018. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing, 168 s. ISBN 978-80-7418-295-2.

ŠIROKÝ, Jan, 2018. *Daně v Evropské unii*. 7. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Leges, 2018, 382 s. ISBN 978-80-7502-274-5.

TEPPEROVÁ, Jana, 2019. *Daň z příjmů a pojistné na sociální zabezpečení: souvislosti a kolize v národním i mezinárodním kontextu*. Praha: Oeconomica, 154 s. ISBN 978-80-245-2324-8.

VANČUROVÁ, Alena a Hana ZÍDKOVÁ, 2019. *Daně v podnikání*. Praha: VOX, s. 388. ISBN 978-80-87480-71-7.

VANČUROVÁ, Alena, 2017. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 452 s. ISBN 978-80-7552-926-8.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ, 2020. *Daňový systém 2020*. Praha: Wolters Kluwer, 406 s. ISBN 978-80-7598-887-4.

VYBÍHAL, Václav, 2021 a kolektiv. *Mzdové účetnictví 2021 - praktický průvodce*. 24. vydání. Praha: Grada, s. 472. ISBN 978-80-271-3108-2.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta, 2020. *Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady 2020*. 9. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 160 s. ISBN 978-80-7554-262-5.

Právní předpisy

ČESKO, 1992a. Zákon České národní rady č. 586/1992 Sb. ze dne 18. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ČESKO, 1992b. Zákon České národní rady č. 589/1992 Sb. ze dne 17. prosince 1992 o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

ČESKO, 1992c. Zákon České národní rady č. 592/1992 Sb. ze dne 21. prosince 1992 o pojistném na veřejné zdravotní pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-592>

ČESKO, 1992d. Zákon České národní rady č. 593/1992 Sb. ze dne 21. prosince 1992 o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-593>

ČESKO, 1995. Zákon č. 155/1995 Sb. ze dne 4. srpna 1995 o důchodovém pojištění. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

ČESKO, 2021. Zákon č. 39/2021 Sb., ze dne 3. února 2021 kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-39>

Internetové zdroje

Daňové odpisy 2020/2021, 2021. *Běhunkovi – daně a vzdělávání* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.behounek.eu/l/odpisovany-majetek/>

Dobrovolná účast na důchodovém pojištění, © 2021. *Finance.cz* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-o-duchodech/starobni-duchody/dobrovolna-ucast-na-duchodovem-pojisteni/>

HAUZAROVÁ, Michaela, 2020. Kdy se vyplatí paušální výdaj na dopravu. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/kdy-se-vyplati-pausalni-vydaj-na-dopravu/>

KADLEC, Michal, 2013. Účetní a daňové odpisy majetku. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/ucetni-a-danove-odpisy-majetku/>

KADLEROVÁ, Kateřina, 2016. Jak přejít z daňové evidence na „paušál“ a obráceně. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/jak-prejit-z-danove-evidence-na-pausal-a-obracen/>

KUČEROVÁ, Dagmar, 2010. Nákupem materiálu koncem roku můžete ušetřit na dani. *Podnikatel.cz* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/nakupem-koncem-roku-muzete-usetrit-na-dani/>

LEXOVÁ, Markéta, 2010. Společné jmění manželů – daňová optimalizace. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/spolecne-jmeni-manzelu-%E2%80%93-danova-optimalizace/>

NEŠLEHA, Matěj, 2020. Osoby bez zdanitelných příjmů v roce 2020. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/osoby-bez-zdanitelných-prijmu/>

OSVČ – minimální výše záloh, © 2021. *VZP ČR* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/osvc-minimalni-vyse-zaloh>

Povinná účast na pojištění, [2021]. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/duchodove-pojisteni-osvc-povinna-ucast>

TRUHLÁŘOVÁ, Martina, 2020. Sociální a zdravotní pojištění OSVČ v roce 2021. *Portál Pohoda* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/zmeny-v-pojistnem-osvc-a-u-zamestnani-maleho-rozsa/>

UOL, 2020. Auto v podnikání: 10 nejčastějších otázek. *StomaTeam* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/rizeni-praxe/auto-v-podnikani-10-nejcastejsich-otazek?currency=eur>

Využijte konec roku k daňové optimalizaci, 2018. *Průvodce podnikáním* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.pruvodcepodnikanim.cz/clanek/vyuzijte-konec-roku-k-danove-optimalizaci/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

%	Procento
§	Paragraf
č.	Číslo
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DP	Daňové přiznání
DPH	Daň z přidané hodnoty
DZD	Dílčí základ daně
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
Kč	Koruna česká
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MVZ	Minimální vyměřovací základ
např.	Například
OBZP	Osoby bez zdanitelných příjmů
odst.	Odstavec
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
par.	Paragraf
písm.	Písmeno
PO	Právnícká osoba
PZDP	Poslední známá daňová povinnost
Sb.	Sbírky
SJM	Společné jmění manželů
SP	Sociální pojištění

tzv.	Tak zvaný
viz	To znamená
VZ	Vyměřovací základ
ZD	Základ daně
ZDP	Zákon o daních z příjmů
zn.	Značka
ZP	Zdravotní pojištění
ZTP	Zvlášť těžké postižení
ZTP/P	Zvlášť těžké postižení s průvodcem

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Rozdělení přímých daní	13
Obrázek 2 – Rozdělení nepřímých daní.....	14
Obrázek 3 – Zákonné pojištění	33

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Dílčí základy daně z příjmů fyzických osob.....	16
Tabulka 2 – Sazby paušálních výdajů pro jednotlivé činnosti.....	17
Tabulka 3 – Konstrukce výpočtu základu daně a daňové povinnosti.....	20
Tabulka 4 – Stanovení dílčích základů daně z příjmů fyzických osob.....	20
Tabulka 5 – Slevy na dani daně z příjmů fyzických osob	24
Tabulka 6 – Zálohy na daň z daně z příjmů fyzických osob	32
Tabulka 7 – Minimální vyměřovací základ a zálohy zdravotního pojištění.....	34
Tabulka 8 – Minimální vyměřovací základy a zálohy sociálního pojištění	37
Tabulka 9 – Sazby zákonného sociálního pojištění	37
Tabulka 10 – Skutečně vynaložené výdaje na příjmy z podnikání.....	41
Tabulka 11 – Jednotlivé dílčí základy daně a celkový základ daně podnikatele.....	42
Tabulka 12 – Položky snižující základ daně podnikatele	43
Tabulka 13 – Jednotlivé slevy na dani podnikatele	44
Tabulka 14 – Výpočet daně z příjmů podnikatele	44
Tabulka 15 – Výpočet zákonného pojistného podnikatele	45
Tabulka 16 – Celkové odvody rodiny podnikatele	46
Tabulka 17 – Výpočet DZD po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7	47
Tabulka 18 – Výpočet DZD po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 9	48
Tabulka 19 – Výpočet daně po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9	49
Tabulka 20 – Výpočet ZP a SP po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9.....	49
Tabulka 21 – Celkové odvody rodiny po uplatnění paušálních výdajů u příjmů § 7 a 9	50
Tabulka 22 – Výpočet daně po rozdělení ZD z podnikání ve výši 50 % a 25 %	51
Tabulka 23 – Výpočet ZP a SP po rozdělení ZD z podnikání ve výši 50 % a 25 %	52
Tabulka 24 – Výpočet daně po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %	53
Tabulka 25 – Výpočet ZP a SP po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %	54
Tabulka 26 – Celkové odvody rodiny po rozdělení ZD z podnikání ve výši 7 %.....	54
Tabulka 27 – Výpočet daně po rozdělení příjmů z § 9 a 10	55
Tabulka 28 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmů z § 9 a 10.....	56
Tabulka 29 – Výpočet daně po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD	56
Tabulka 30 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD.....	57
Tabulka 31 – Celkové odvody rodiny po rozdělení příjmu z § 9 a nezdanitelné části ZD..	57
Tabulka 32 – Výpočet daně po rozdělení příjmu z § 9	58
Tabulka 33 – Výpočet ZP a SP po rozdělení příjmu z § 9.....	58

Tabulka 34 – Celková daňová zátěž rodiny po rozdělení příjmu z § 9	59
Tabulka 35 – Srovnání optimalizací daňového zatížení (v Kč).....	60